

... for deg som
syns edb er gøy!

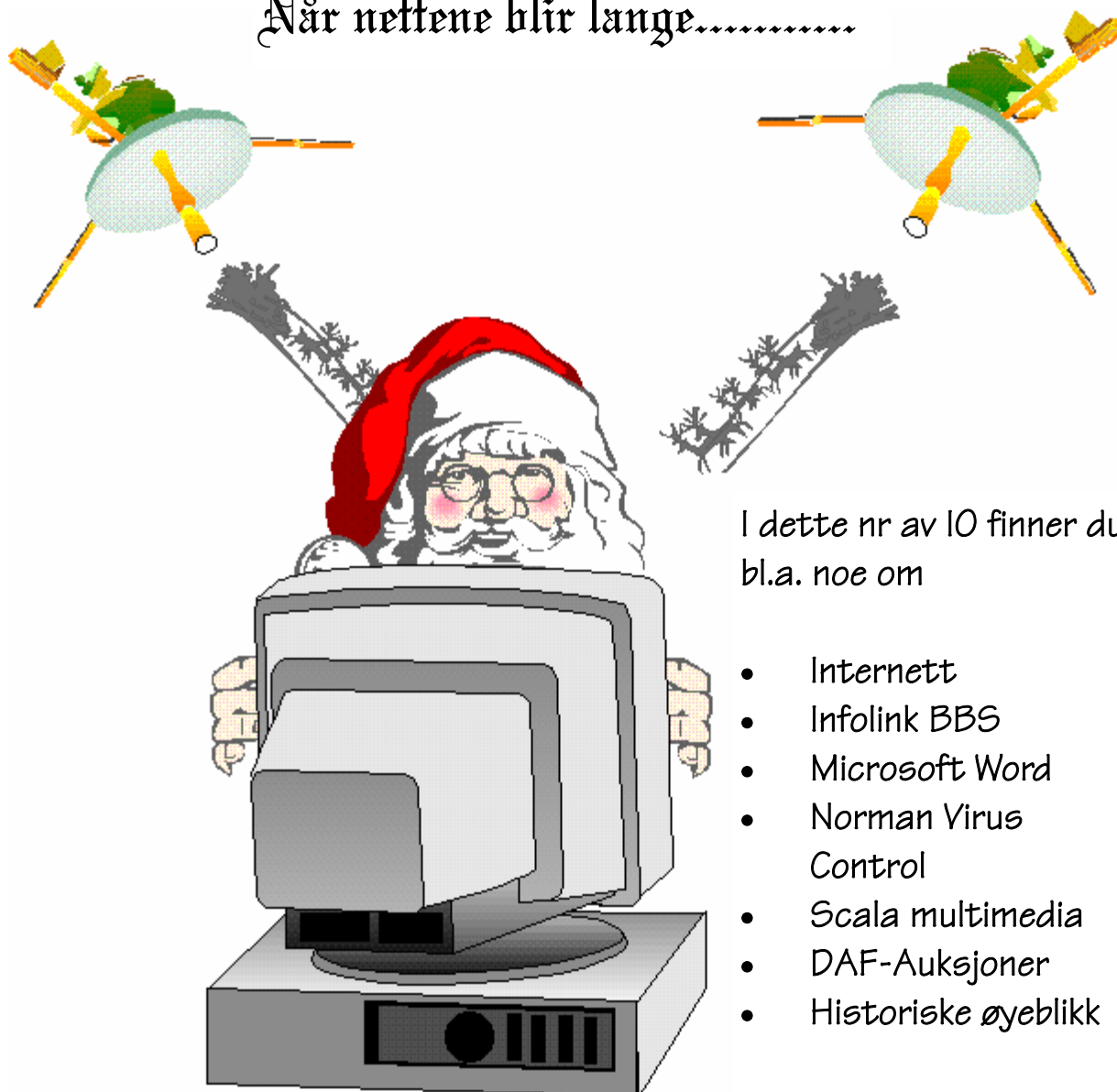
DATAAMATØRFORENINGEN

I/O

Løssalg kr 35

4/96

Når nettene blir lange.....

I dette nr av I/O finner du
bl.a. noe om

- Internett
- Infolink BBS
- Microsoft Word
- Norman Virus Control
- Scala multimedia
- DAF-Auksjoner
- Historiske øyeblikk

Julenisseressurser:
<http://www.cadvision.com/northpole/links.html>

Julegavetips

Samt et X-ord
å bryne seg på

<title>Hvorfor Internett?</title>

Internett, "The information highway", må vel sies å være et av de mest omtalte begrepene innen databehandling de siste par årene. Statistikken viser at ca 40% av alle norske husstander har en PC i heimen (statistikken sier ikke noe om disse PC'ene brukes til noe.....fornuftig), og halvparten av disse igjen har tilgang til Internett. Dette skulle vel borge for at nettet er en kilde til kunnskap og informasjon, og at det faktisk **betyr noe** for folk flest. Men gjør det det? Hvor mye klikking på WWW-linker er det snakk om? Leser surferne sidene de klikker seg inn på, eller bare surfer de videre? Gir Internett brukerne noe **mer** enn bare tilfredsstillelsen av å suse rundt i verden, og såvidt berøre overflaten av noe?

Jeg for min del tror at mennesker som har interesser ut over det trivielle helt sikkert finner noe de kan fordype seg i. Dersom man allerede på forhånd har interesse for noe, kunst, frimerker, rasekatter, baseballkort, tegneserier, engelsk forball m.m., så kan nettet være en inspirasjonskilde slik at nye sider av hobbyen får næring. Men er man på forhånd levende opptatt av kun å konsumere andres ferdigtygde underholdning (såpeoperaer på tv, McDonald, potegull og cola), så kan da nettet knapt gi noe i det hele tatt? Og de som leser bøker; vil de sette seg ned og lese ting fra skjermen? Det må da være anstrengende. Kanskje nettavisene bringer bruken videre? Det er for så vidt helt OK å klikke seg inn på Dagbla' (BlaBla) dersom man har et ledig øyeblikk. Papirversjonene av avisene er i hvert fall levende opptatt av nettet. BlaBla hyler opp om nettets mørke sider; narkotika og barnepornoomsetning, bombeoppskrifter og rasistisk propaganda. Men de spanderer også dobbeltsidige oppslag som forteller hvordan du snekrer din egen hjemmeside. Og Aftenposten har ukentlige omtaler av interessante WWW-ressurser. Bra!

Det er selvfølgelig en haug med profesjonelle tilbud på nettet. I mitt eget arbeide innen geologisk forskning finner jeg en mengde fakta som jeg har stort utbytte av. Jeg kan lese hva andre driver på med, og delta i diskusjoner med disse i utallige "News Groups" og dele mine tanker og resultater med andre. Jeg kan søke i litteraturodbaser etter de ferskeste forskningsresultatene. På samme måte kan bedrifter hente informasjon som styrker deres kompetanse. Dataselskapene er nesten avhengig av nettet dersom de vil overleve. Her kan de nyeste driverne for alskens skjermer, skrivere, kort og annet periferutstyr hentes ned, samt oppgraderinger og "bug fix'er" til programvaren. Og har man oppdaget nytten av elektronisk post er i hvert fall dét en kilde til frelse.

Hvor går så veien videre? Ein lyt sjå. Det er vanskelig å spå, spesielt om framtiden. Men en framtid med fiberoptiske telelinjer og raskere kommunikasjon, lavere tilbyderpriser og en økende kvalitet på nett-ressursene gjør nok dette mediet brukbart for flere enn bare de ivrigste surferne som dominerer bildet i dag.

Dataamatørforeningen

(grunnlagt 1977)

Adresse

Trondheimsveien 139E
(inngang Sinsenveien)
0570 Oslo

Postgiro: 0809 2 31 16 60

Telefon: 22 37 13 58 (onsdager kl. 18:30-21:00)

Formann

Jan Erik Fjellheim
Tlf: 92 20 63 72

Nestformann

Carl T. Borge
Tlf: 22 52 28 06

Sekretær Hans Arne Nakrem

Tlf: 22 74 63 54

Kasserer Arne Bakken

Husfar Per O. Bye

Tlf: 69 88 47 91

Varamedlem

Sveind-A. Olsen
Tlf: 22 38 52 78

Det er enklest å få kontakt med ovenstående personer via DAF-konferansene på Infolink BBS.

Dataamatørforeningen (DAF) er en forening for de som er spesielt interessert i datamaskiner og EDB. Foreningens aktiviteter forgår i Oslo der vi har egne lokaler sammen med Oslo Kameraklubb. DAF-medlemmene har blant annet følgende tilbud:

- Medlemsmøter og åpent hus annenhver onsdag utenom skoleferiene.
- Et hyggelig miljø der man møtes rundt felles interesser.
- Ekskursjoner og utflukter til interessante bedrifter og institusjoner.
- Medlemsbladet I/O som utkommer fire ganger i året.
- Nyhetsbladet Nytt fra DAF med møteinnkallinger og annet nyhetsstoff. Utkommer en til to ganger i måneden i møtesesongen.
- DAF-konferansene på Infolink BBS Tlf:22571600 for medlemmer og andre interesserte.
- Programvaretilbud
- Rimelig Internett-tilbud
- Gratis privatannonser i I/O.

Kontingenten for 1996 er:

340 kr for vanlige medlemmer,
210 kr for ungdomsmedlemmer under 20 år
90 kr for husstandsmedlemmer.

Flere opplysninger og innmeldings-skjema får du ved å skrive til vår adresse eller kontakte formannen.

I/O nr 4 - 1996

21. årgang - ISSN 0802-7749

Organ for
DATAAMATØRFORENINGEN
(DAF)

Ansvarlig redaktør

Hans A. Nakrem, tlf. 22746354
h.a.nakrem@toyen.uio.no

Redaksjonens adresse

DAF, Trondheimsveien 139E,
0570 Oslo

<http://login.eunet.no/~daf>
email: daf@daf.no

Redaksjonssekretær

Gudmund Bentsen

Trykk

Lobo Grafisk as, Oslo
(desember 1996)

Abonnement

Gratis for medlemmer i DAF
Forøvrig kr. 130,- pr år
Løssalgspis 35,-

Annonsepriser

1/1 side kr. 600,-
1/2 side kr. 350,-
1/4 side kr. 200,-

OBS! Henvendelser angående medlems-
skap i DAF eller abonnement på I/O rettes
til foreningens adresse eller sekretæren, se
egen ramme på side 2.

Henvend deg gjerne til redaksjonen om du
har bidrag å komme med i form av artikler,
bilder, tegninger, leserbrev og annet stoff,
om du har lyst til å være med i
redaksjonen, eller om du har ideer til stoff.

Manuskripter ønskes helst på maskinlesbar
form, gjerne som vanlige ASCII, Word
eller WP-filer, men vi tar også i mot andre
filformater etter avtale og papirutskrifter.
Vi forbeholder oss retten til å redigere
stoffet, og om du vil, kan du også få hjelp
til å forbedre språket.

Alle bidrag som kommer på trykk
honoreres med fra ett til fem skrapelodd,
etter ansvarlig redaktørs skjønn. Med litt
flaks kan honoraret bli svært høyt ...

Signerte artikler er copyright © forfatter,
usignerte artikler er copyright © Data-
amatørforeningen. Ettertrykk kun tillatt
etter avtale.

Innholdsfortegnelse

2 Redaktørens hjørne

4 Julegaver

5 Formannstanker

6 Hva koster egentlig Norman Virus Control?

7 Referat fra DAFs generalforsamling

10 Historietimen

Gudmund Bentsen fortsetter med utdrag fra rapporten om
«Dataamatørvirksomheten» som vi begynte på forrige
gang. Dette er en rapport som ble skrevet i 1980, så la oss
gå 16 år tilbake i tid og la oss høre mer om dataamatørene
og deres gjøren og laden.

14 Knuts hjørne

Knut Nilsen filosoferer videre over muligheter og
umuligheter i dataverdenen. Cyberia, drivere, DAF,
Kontor & Data, OS2 og Win95 er blant temaene denne
gang.

15 SCALA

Amigabrukerne har i mange år hatt muligheten til å lage
profesjonelle multimediapresentasjoner basert på Scala,
og nå, etter lengre tids venting, er programmet tilgjenge-
lig for PC'er. Hans Arne Nakrem har kjøpt programmet
og gir sine kommentarer.

16 Underholdning

17 DAF-auksjoner før og nå

Om man bearbeider tallmaterialet etter DAF's data-
auksjoner de siste 5 årene hva finner Magne Bauge da?

20 Bokomtale: Word 6.0

Hans Arne Nakrem gir her en omtale av en norsk bok om
Word 6.0 til bare 28,-!

22 DAFs Julekryssord, denne gang laget av DAFs formann Jan Erik Fjellheim

«Santa Claus is coming... ..from Norway! This service provides
you with information about our much beloved Santa Claus, or
"Julenisse" as he's called in Norway.»

<http://web.telepost.no/Santa/Claus.html>

Mer julenissestoff:

<http://www.cadvision.com/northpole/links.html>

Skrivefrist neste nummer: 1. februar 1997

Julegaver?

Dette nummer av IO kommer til medlemmene i god tid før jul. Det kan derfor være på sin plass å nevne noen av høstens produkter, som kanskje kan finnes under juletreet om ikke så lenge. Det er nesten utrolig hvor mye rart man kan finne i databutikker og i databladenes postordrespalter. Masse dings-er som helt sikkert er "kjekt å ha", - andre objekter er mer til skrekk og advarsel. De fiffigste "lekene" kan kun (i beste fall) kun skaffes fra "over there", og det er kanskje like bra? Kanskje DAF skulle innlemme noe av dette i medlemstilbudet?

Uansett.

La denne siden ligge lett synlig, slik at søster og bror, far og svigermor og alle de andre som graver og spør om gaveønsker oppdager denne gjennomgangen av gjeve gaver til den datainteresserte.

Maskinvaredingser

(C:\HARDWARESTUFF¹)

Tåler du en dose sjøsyke, så er kanskje "Simuleyes VR" fra Oregan tingen? Ser nesten ut som solbriller, men er blinkende mini-skjermer som gir deg 3D-opplevelser fra spill som er tilpasset dette (f. eks. Descent). £120 i England. Eller hva med 3D lyd(!). Det er vel det man i gamle dager kalte stereo eller kanskje kvadrofoni? Uansett, "Nureality" fra Bull&Bear kan gi deg aural ekstase for £50, og da får du en koblings-

boks, noen ledninger og et hodetelefonsett (head set på nynorsk). RAM-brikker får man aldri for mye av. I skrivende stund (ultimo oktober) går megabyten for 50-60 kr pr. stk. Og da er det for sent å oppdage at boksen du kjøpte på Lefdal eller på Elkjøp bare har ETT eller TO ledige banker for RAM-brikker.... Og at du da må kaste de/den gamle, og heller kjøpe 16MB-brikker, dersom resten av PC-boksen godtar dét.

DAF sliter med å få jentene

interessert i foreningen. Kanskje minidisketter i 14 karat gull, til å henge i ørene, kan være starten på et varig forhold eller medlemsskap? Eller mikroPC'er, dandert i gull eller sølv som anheng? Begge deler lar seg skaffe for ca 200US\$ fra "Hard-Wear" (hva ellers), sjekk ut <http://www.hardwear.com>

Redaktøren har også sitt ønske: Et PCMCIA-kort med TV-tuner og antenne/video-spillerinnngang, med tekstTV og programvare for Windows95. Kanskje til neste jul?

Programvare-

nødvendigheter

(C:\UTILITIES)

Scala MM 100,- lag dine egne multimediapresentasjoner med et profesjonelt preg. SideKick for Windows (95),- hold orden på og skriv ut adresser, avtaler, kalendre, notater etc. for en billig penge. Sistnevnte leveres sannsynligvis med (gratis) i Corel's WordPerfect (PerfectOffice) 7.0. Dersom man trenger et billig, men meget bra, tegneprogram for vektorgrafikk ("Fattigmanns-CorelDraw") duger helt sikkert Micrografx "Draw 4.0". Koster i underkant av 500-lappen.

Spill (C:\SPILL)

Civilization II,- bygg opp en fantasiverden, og la tiden arbeide for deg mens sivilisasjoner kommer og går (på de mest utenkelige steder og tidspunkt). Back Packer,- reise rundt i verden og klare deg som best mulig. Links LS (golfspill). Grand Prix 2 (racerbilkjøring, ikke sant). SimCity (alle versjonene) gir deg anledning til å spille borgermester, og til å la byen (e) din(e) blomstre opp eller gå til grunne. "Magic: The Gathering", - et (samle-) kortspill som har funnet veien til CD-ROM'en får rosende omtale og anbefales på det varmeste av informerte kilder. For de yngre: Muppet Treasure Island, et underholdende "adventure" spill som også de vokse kan gå god for. Tar ikke nattesøvnen fra deg.

¹Lange filnavn,- "say no more"

(Fortsetter side 13)

Formannstanker

Aller først: Jeg må nok en gang få uttrykke at det føles vidunderlig godt å ha et medlemsblad som kommer ut som forventet.

Så videre: I formannstankene en tid tilbake undret jeg litt over kappløpet mellom stadig raskere maskinvare og programvare som stadig legger på seg og blir tyngre og tyngre. Det er litt moro å se at redaktøren i PCWorld Norge i nr. 11/96 er inne på samme tema; Leser også han I/O mon tro? ☺

Jeg kan ha lyst til å fortsette litt i samme retning denne gang. Den omtalte lederartikkelen nevner også «Moore's lov». Denne «loven» ble i dataalderens barndom framsatt av Hr. Moore som en påstand eller teori. Siden har ikke denne teorien noen gang blitt tilstrekkelig motbevist, og har følgelig etter hvert antatt form av en slags naturgitt lov. Selve «loven» går i korthet ut på at datautviklingen går med en slik fart at tilgjengelig datakraft fordobles innenfor samme kostnads- og volumramme i løpet av 18 måneder.

Kan dette fortsette i all evighet? Vel, som det sies; «Det er vanskelig å spå, spesielt om framtiden». Mange har gjennom årenes løp ytret seg skeptisk til om en fortsatt utvikling i samme hastighet er teknisk mulig, og mange påstander om at man snart når en fysisk grense har blitt møtt med nye tekniske framskritt og metoder.

Nå er det lysets bølgelengde som ser ut til å kunne bremse teknikkens framfart. I produksjon av halvledere

braker man nemlig lys for å skjære ut mønstre som former kretsløpet i brikkene. Etter som tiden har gått har man utviklet stadig bedre systemer for styring av disse lysstrålene, og kretsløpene har blitt stadig mindre og mindre. Dette gjelder spesielt hukommelseskretser og ikke minst, jo forresten; aller minst: Prosessorer.

Nå mener man altså å ligge faretruende nær grensen for hva som er mulig å få til av nøyaktighet i disse skjærende lysstrålene, og man ser for øyeblikket ikke noe alternativ. Røntgenstråler med enda mindre bølgelengde og derav mindre diameter enn synlig lys har blitt foreslått, men der mangler man, i det minste så langt, teknikk som kan styre strålene nøyaktig nok.

For en gammel elektronikkmann er dette kjente toner. Slike «tekniske murer» har man sett også tidligere, og nettopp dette med å mangle god nok styring for skjæring i silisium som skal bli elektroniske brikker er slett ikke noe ukjent fenomen. En svært så nærliggende parallell er forresten laseren som brukes i CD-spillere og -skrivere. Først nylig er det blitt utviklet lasere med liten nok bølgelengde og styringssystemer for disse,

slik at man nå er klare til å lagre inntil 18 GB på en plate med fysisk størrelse som en vanlig CD-plate, som jo i dagens utgave ikke tar mer enn rundt 0,6 GB.

Et annet område der utviklingen går raskere enn noensinne er Internet. Det kommer hver dag til så mange nye brukere at ingen er i stand til (Eller orker!) å holde telling med alle. Det har blitt meg fortalt at det på Borland Developers Congress i USA i sommer ble framsatt en påstand om at hver og en av oss i løpet av 10 (Eller var det 5?) år vil bære med oss elektroniske innretninger med til sammen 4-5 Internet-adresser (IP-adresser). Da er det altså tale om ting vi alle bærer på kroppen! Jeg undres hva det skal være for noe alt sammen.

Mobiltelefon er jo en ting, kanskje et armbåndsur med egen IP-adresse også vil være aktuelt? Personsøker? Et apparat som overvåker din generelle helsetilstand og automatisk tilkaller hjelp dersom en eller flere livsfunksjoner skulle falle utenfor fastsatte verdier? (Husk å trekke pusten av og til, ellers kommer ambulansen! ☺) En eller annen innretning som kan fortelle ektefelle/samboer hvor du er, og som samtidig mottar signaler fra tilsvarende apparatur hos dem du er sammen med, og beretter om dette? Vel, mulighetene begrenses kun av fantasien.

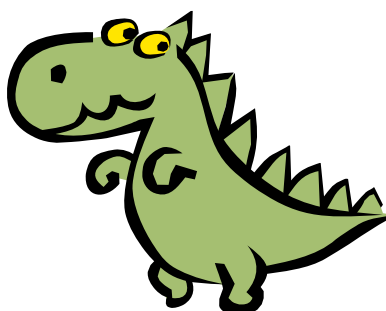
En kan undres hva man skal med alt sammen, og ikke minst: Hva skal man med 4-5 IP-adresser? En mobiltelefon har sitt telefonnummer, og

trenger ingen annen adressering. Naturligvis har vi avanserte løsninger som f.eks. Nokia 9000 Communicator, som i tillegg til å være mobiltelefon også er en liten nettverksterminal, eller den enda mer avanserte løsningen med en HP Omnibook micro-PC som selges sammen med en Nokia 2110i for å danne den helt ultimate trådløse terminalen. Det er greit nok at slike ting krever en egen IP-adresse, men hva med de andre 4? Vil det ikke være enklere om alle de foreløpig ukjente fiks fakseriene får sin egen interne adressering seg imellom, for så å bruke en felles IP-adresse.?

Hva så med disse IP-adressene, er det nok av dem? Nei! Man har oppnådd enighet om det som kalles IPNG (Internet Protocol, New Generation), eller IP6. Denne protokollen inneholder en adressering som neppe noen kan forestille seg å skulle kunne overskride noen gang. Om jeg ikke husker helt feil var det snakk om et totalt antall på ca. 300 milliarder adresser pr kvadratcentimeter av jordens overflate! Vel, så nøye er det ikke, tallet var i det minste så astronomisk høyt at det ikke skulle være noe problem å tildele hver

enkelt person de tidligere omtalte 4-5 IP-adressene, eller 4-500 hver om man så skulle ønske. Greit nok isolert sett, men hva om vi tenker litt videre? Som nevnt over undrer jeg meg litt over om det ikke hadde vært enklere med en felles adresse og en felles kommunikasjonskanal for alle snurrepiperiene.

Om vi fullfører tankegangen med at hvert menneske skal

Utvikler internett seg som dinsaurene (som til slutt døde ut) ??

oppta flere adresser så vil det, til tross for at det finnes et nærmest uuttømmelig «hav» av adresser å ta av, uvegerlig føre til en voldsom trafikk for nettet eller nettene. Bare det å holde nettene informert om hvor hver ting til enhver tid befinner seg, slik at enheten (e) kan kontaktes vil medføre en enorm «tomgangstrafikk».

Husk også at det er tale om trådløse enheter, det vil neppe finnes tilgjengelige radiobånd for at et så stort antall apparater som det har blitt antydnet. Alle kan jo ikke bruke samme bånd eller frekvens, da vil det ikke være tid nok til alle. Og så er det systemene som skal styre disse overtrafikkerte nettene da, det vil jo kreve en kapasitet vi i dag ikke kan forestille oss. Nei, her er nok tiden inne for en nytenkning, kombinasjonsløsninger med felles eksternekommunikasjon vil nok tvinge seg fram. Om ikke vil vi nok en gang havne i samme uføre som det disse formannstankene begynte med å beskrive; Tunge, ineffektive mastodontsystemer som stadig krever mer av plattformene de er avhengige av. Vil vi noe noen gang lære, før det er for sent?

Med disse tankene ønsker jeg alle DAFs medlemmer og andre lesere **en riktig god jul og et godt nytt år!**

Jan Erik

Hva koster egentlig Norman Virus Control?

Er du en av dem som har fått en giro i posten, med oppfordring om å betale for utsendelse av Norman Virus Control (NVC)? Lurer du på hvorfor? Her er svarene!

Da DAF gikk ut med tilbud om NVC til medlemmene på disse tider i fjor var prisene satt til kr. 615,- for NVC med et års oppgraderinger, og kr. 110,- for påfølgende

oppgraderinger, inkludert moms. Disse prisene gjelder fortsatt! Lurer du så på hvorfor du har fått en giro? Vel, svaret er enkelt: Forutsetningen for de ekstremt lave prisene er at man selv tar med seg disketter og henter NVC i lokalet under et «Åpent hus». DAF betaler like mye til Norman Data Defense som det den enkelte betaler inn til foreningen, så det er altså ikke

rom for noe administrasjon, porto, disketter o.l.

Når vi nå har sendt ut giroer til mange av deltagerne i NVC-tilbudet er det med andre ord for å dekke disketter, og porto. Vi håper at dere har forståelse for dette, og om man regner etter på beløpet på giroen ser man også at dette er svært rimelige priser på disketter, og

knappt nok til å dekke et års portoutgifter. (Det koster faktisk en god del å sende en bunke disketter i posten.) DAF har ikke tatt betalt for diskettetiketter og konvolutter, og vi har ikke planlagt å gjøre det i framtiden heller.

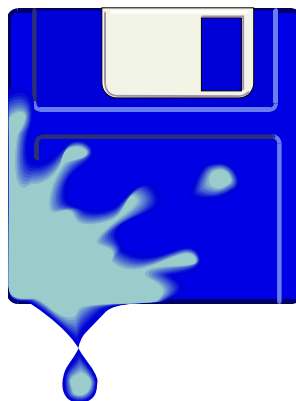
Dersom noen som nå har fått tilsendt NVC ønsker å gå over til å hente den selv i lokalet så ber vi om at vi får en melding om dette, enten via posten eller som e-post til daf@daf.no.

Også dere som velger å hente i lokalet vil få diskettetiketter, og dere kan velge om vi skal lage kopiene ferdig på disketter for dere, eller om dere vil ha med disketter selv. Gi beskjed om hvilket alternativ du vil bruke. Om vi ikke mottar noen melding regner vi med at vi skal lage kopier på nye disketter til deg, og sende dem ut i posten.

Om kort tid vil vi sende ut

(enda!) en giro. Denne vil gjelde for oppgradering av NVC for 1997. Vi vil denne gangen gjøre det annerledes enn det har blitt nå, slik at dere som ønsker at vi lager disketter til dere og evt. også sender det ut må krysse av for dette på giroen.

Vi er klar over at det kan se ut som om Norman Virus Control er blitt dyrere enn det så ut for når tilbudet gikk ut første gang for et års tid siden. Om du ser over tilbudet fra

den gang vil du nok oppdage at det allikevel ikke er slik.

Dere som har hentet noen/alle versjoner av NVC i DAF-lokalet, og som har betalt helt eller delvis for disketter skal selvsagt trekke fra dette på den tilsendte giroen. Dessverre ble ikke dette momentet tatt med under utskrift av giroblankettene, og vi ber om at dere selv retter dette.

Så står det bare tilbake å ønske hverandre en virusfri framtid. La det herved være gjort!

Jan Erik

Referat fra generalforsamlingen 1996, avholdt i DAFs lokaler, onsdag 20. november 1996 kl. 18.30.

Oppmøte: 17 stemmeberettigete medlemmer.

1. Godkjenning av innkallingen.

Innkallingen ble godkjent uten anmerkninger

2. Godkjenning av sakliste.

Sakslisten ble godkjent uten anmerkninger

3. Styrets beretning

Formannen la fram styrets beretning for 1995:

1996 har vært et år uten de helt store omveltningene i DAF. Om noe skal bemerkes spesielt er det nok mest PCene våre som har vært et vanskelig

punkt. De PCene vi kjøpte i fjor har vist seg å være forholdsvis lunefulle, slik at etableringen av nettverket vårt har blitt forsinket. Uten stabile maskiner er det heller liten vits med et nettverk.

Et transportuhell med DAFs hoved-PC i forbindelse med årets auksjon har ytterligere forverret situasjonen, og det faktum at forsikringsoppkjøret i forbindelse med uhellet har tatt lang tid har bidratt til at vi har hatt begrensede maskinressurser tilgjengelig for medlemmene.

Med det ovenfor nevnte i minne er det derfor gledelig at vi nå i høst, etter å ha fått forsikringspengene og med iherdig innsats fra ihuga

DAFere, har greid å få opp nettverket vårt. Videre er 3 nyinnkjøpte Pentium-PCer og en CD-ROM-brenner under igangkjøring. Takket være Lars Myhre er DAF også blitt eier av en 8 penners plotter som tar opptil A0-format. Styret håper at riktig mange vil benytte mulighetene dette utstyret gir.

Det er ikke planlagt noen spesielle anskaffelser i den nærmeste framtid, men styret vil løpende vurdere om det er aktuelt å tilføre nye ting i maskinparken, og vi er selvsagt lydhøre for forslag fra medlemmene i så måte. Naturligvis må det i alle tilfelle være rom i budsjettet for evt. nyanskaffelser.

Auksjonen i år ga noe uventet et litt mindre overskudd enn tidligere, og dette må nok tilskrives at flere av foregående års leverandører leverte færre ting, eller ikke leverte noe i det hele tatt. For å bøte på dette vil styret/auksjonsmedhjelpere kontakte flere potensielle bidragsytere for neste års auksjon.

Medlemsmøtene har hatt godt besøkt, og på åpent hus har det svært gledelig vist seg at flere medlemmer har tatt med seg og fått hjelp med sitt datautstyr.

Dessverre har medlemstallet falt noe i løpet av året, og styret benytter denne anledningen til å anmode medlemmene om å bli med på vervekampanjen, hvor man belønnes allerede fra første nyverving.

Både Norman Virus Control - og EUnet- tilbudene er populære, og det er fremdeles rom for flere.

Medlemsbladet I/O er nå igjen i rute, og i tillegg til medlemmene sendes det ut til alle som var medlemmer i fjor, siden de ikke fikk det årsabonnementet på I/O de hadde betalt for i 1995. Vi håper at det faktisk at I/O nå igjen er i gang vil bringe noen av fjorårets medlemmer tilbake i 1997.

En busstur har det dessverre ikke blitt rom for i år. Styret beklager dette, og vil i denne forbindelse bemerke at med et bedre auksjonsresultat og en stabilisering eller økning i medlemsmassen neste år vil alt ligge til rette for at vi gjenopptar denne gode DAFtradisjonen.

4. Regnskapet for 1995

Kassereren orienterte, og la fram tall for årene 1993-95, og for 1996 (t.o.m. 1.11.96).

Driftsresultatet viste et overskudd på kr. 3.386,- mot et driftsunderskudd for 1994 og 1993. Egenkapitalen var på kr. 147.018,-. Det kom flg. to bemerkninger fra generalforsamlingen: 1) Regnskapet burde vært sendt ut til medlemmene før generalforsamlingen. 2) Regnskapet var ikke gjennomgått av foreningens revisor (T. Høven) fordi revisor hadde ikke vært tilgjengelig før årsmøtet. Generalforsamlingen godkjente regnskapet under forutsetning av at revisor går gjennom regnskapet og ikke kommer med bemerkninger.

5. Ansvarsfritak for styret

Generalforsamlingen innrømmer styret ansvarsfritak.

6. Medlemskontingenten

Det ble foreslått ingen endringer. Dette punktet ble anbefalt tatt inn i punkt 7 (budsjett for 1997) ettersom det påvirker oppsettet av budsjettet.

7. Budsjett for 1997

Kassereren orienterte. Etter en diskusjon ble det lagt opp til et budsjett for 1997 med et driftsunderskudd på kr. 7220,-

8. Forslag til vedtektsendring

Følgende forslag til vedtektsendring var kommet inn : Det foreslås at tidspunktet for generalforsamlingen fastsettes til å være i løpet av perioden

februar-mars. Årsaken til dette er at vi med nåværende ordning med generalforsamling i november ligger nesten en helt år etter regnskapsåret, og det blir svært tungvint når generalforsamlingen skal gi sine kommentarer og godkjenning til regnskapet så lenge etter at det er avsluttet. Eventuelt må andre vedtekter som påvirker eller påvirkes av en slik vedtektsendring endres samtidig.

Generalforsamlingen vedtok forslaget med 14 mot 1 stemme (2 stemte blank).

Etter en lang diskusjon ble styret anmodet om å legge fram eksisterende lover for DAF i I/O nr 1 for 1997. Det ble påpekt det uheldige i at lovteksten ikke var tatt med i endringforslaget, og dermed heller ikke de følgene en endring ville medføre. Eksisterende vedtekter skal også rutinemessig sendes ut til nye medlemmer sammen med annen medlemsinformasjon.

9. Valg

Bortsett fra kasserer, som har bedt om avløsning var det ikke kommet inn forslag om endringer i styret. Som ny kasserer er foreslått Jac Hasse. Det er heller ingen forslag til endringer i verv som revisor og valgkomite. For 1996 har Thomas Høven vært revisor, mens Knut Nilsen og Arne Bakken har vært valgkomiteen. Bakken har p.g.a sitt styreverv vært midlertidig fritatt fra deltagelse i komiteen.

Styret har i 1996 bestått av:

Formann	Jan Erik Fjellheim	(Velges hvert år)
Nestformann	Carl Terje Borge	(Velges for to år ad gangen)
Kasserer	Arne Bakken	(Velges for to år ad gangen)
Sekretær	Hans Arne Nakrem	(Velges for to år ad gangen)
Styremedlem	Per O. Bye	(Velges for to år ad gangen)
Varamedlem	Sveind-Arild Olsen	(Velges for to år ad gangen)

Følgende er på valg:

Formann	Velges for ett år
Kasserer	Velges for to år
Styremedlem	Velges for to år

Etter en diskusjon ble det etterlyst retningslinjer for funksjonsperioden for styremedlemmene. G. Bentsen var temmelig sikker på at ingen medlemmer i styret skulle velges for en lengre periode enn ett år. Lover for DAF (trykket i I/O for 4 for 1992) ble lagt fram av styret. I disse lovene går lengden på styremedlemmenes funksjonsperiode ikke fram. Ut fra punkt 8 i innkallelsen (endring av tidspunkt for avholdelse av generalforsamling) godtok generalforsamlingen at styrets kasserer, etter eget ønske, ble skiftet ut med Jac Hasse. Resten av styret sitter til kommende generalforsamling i mars-1996, og retningslinjer

for valg og funksjonsperiode klargjøres til da.

Etter generalforsamlingen inviterte DAFs formann, etter forslag fra G. Bentsen, til en diskusjon rundt DAFs framtid, spesielt med tanke på hvordan foreningen skulle kunne skaffe nye medlemmer. Det kom fram en rekke gode forslag; her følger noen av dem:

- Utnytte auksjonen bedre i markedsføringsøyemed. Svært mange potensielle medlemmer deltar i auksjonen; noen av disse burde kunne verves som medlemmer. Krever tilgjengelig materiell under auksjonen.
- Annonsering i typiske «hjemmedatablader», f. eks. i «Tekno» og «PC Hjemme». Invitere journalister fra disse bladene til et velorganisert DAF-møte, og få inn redaksjonelt stoff

om foreningen.

- Verdien av en informasjonsfolder tilgjengelig i «hjemmedatabutikker» skapte dissens. Mange hevdet at Lefdal, Elkjøp m.fl. neppe ville inngå et samarbeide med DAF, slike brosjyrer havner ofte i søpla, og det ble advart mot at DAF skulle påta seg «supportansvar» for slike butikker.
- Kontakt med andre media; NRKs «Norge Rundt» eller andre nærradio eller -TV-selskaper.

Aktiviteter i DAFs lokaler i Trondheimsveien 139E

Gjennom året har DAF arrangert en mengde møter. På disse møtene blir ofte de ferskeste nyhetene fra databransjen presentert. DAF er en forening av og for dataamatører, og blant de mer populære tiltakene er møtene der medlemmene kan ta del i hvordan en PC er bygget opp. Slike møter arrangeres jevnlig, og

bildene her fra våren 1996 viser bl.a. hvordan foreningens nye PC settes sammen.

Historietimen: Dataamatørvirksomheten

Gudmund Bentsen fortsetter med utdrag fra rapporten om «Dataamatørvirksomheten» som vi begynte på forrige gang. Dette er en rapport som ble skrevet i 1980, så la oss gå 16 år tilbake i tid og la oss høre mer om dataamatørene og deres gjøren og laden.

Hvem er dataamatør?

Ved samtaler med medlemmer av og formannen i Dataamatørforeningen i Oslo, studenter som selv sier de er dataamatører og andre EDB-folk har vi fått mange forskjellige svar på dette spørsmålet. En på EDB-senteret uttrykte seg ganske kategorisk ved å si: «Vi er alle amatører», men dette blir en for vid definisjon for vårt bruk. Vi har istedet valgt å beskrive en typisk amatør (i stedet for å gi en definisjon) på følgende måte: «En amatør lager datautstyr til eget bruk eller kjører på datamaskinutstyr de som regel har hjemme. Hovedgrunnen til denne aktiviteten er at de synes det er gøy.» Tar man utgangspunkt i ordet «dataamatør» vil en finne følgende tolkninger: Data er en forkortelse av uttrykket elektronisk databehandling. Amatør i følge leksikon: en som utøver kunst eller idrett uten å få penger for det. Altså ved ordrett tolkning skulle en dataamatør gjøre elektronisk databehandling uten å få penger for dette. Nå har vi funnet ut at de fleste som kaller seg dataamatører er mest interessert i elektronikken i maskinene. Dessuten er de som regel godt utdannet innen fagområder som har sterk tilknytning til deres hobby, og de har da også

(godt) betalt arbeid innen dette feltet. De er altså ikke dataamatører i den egentlige betydning av ordet. Betegnelsen på slike mennesker som vi f.eks. møter i foreningen burde mye heller være: Hobbyinformatiker. Hvis vi ser på amatørbegrepet fra en historisk synsvinkel, finner vi at de første dataamatører var elektronikkinteresserte. Dette har klar parallell med utviklingen inne profesjonell databehandling. De «eldste» dataamatører vi har vært i kontakt med var/er radioamatører. Dataamatørforeningen har bl.a. sitt utspring i Norsk Radio Relæ Liga, Oslogruppen. «Hobby computing» kom sent i gang i Norge i forhold til moderlandet USA. Foreningen ble startet for bare tre å siden, men det har vært en enorm utvikling siden den gang. Fra å være en ren loddeklubb av maskinvareamatører har den nå fått medlemmer med tilgang til avansert utstyr. Utviklingen innen maskinvare har gjort at en blir mindre og mindre avhengig av kunnskap om maskinvare for å kunne kjøre på en maskin. Etterhvert er det derfor også blitt rene programvareamatører, som er mest interessert i å programmere maskinene og lite interessert i hvordan de ser ut inni. I og med at maskinene blir mer avansert, krevet det også adskillig av de som skal

lodde på dem. Derfor må loddeamatørene være spesialiserte fagfolk med god utdannelse skal de greie å holde tritt med utviklingen og ikke leve i steinalderen. Derfor kan man regne med at de etterhvert vil bli en liten men eksklusiv klubb.

Etter nøyere studier har vi valgt å utkrystallisere tre amatortyper. Få amatører er 100% typiske, men de har større eller mindre deler av hver type i seg.

1. Maskinvareamatøren - den loddegale. Dette er den opprinnelige amatør. Kjøper enkeltkomponenter og konstruerer enkle maskiner selv, eller kjøper ferdige byggesett. Disse har ofte elektronikkbakgrunn p.g.a. andre hobbyer eller utdannelse. Den dominerende innen foreningen.

2. Programvareamatøren - lystprogrammereren. Programmerer gjerne spill, ofte modifisering av program funnet i blader. Det primære er å få programmet til å virke, og det blir lagt lite vekt på strukturerte og velkommenterte programmer. De mer avanserte har også litt kunnskaper om maskinvare og lager forskjellige interfacers selv. Disse har gode muligheter for å få solgt gode programmer eller få programmeringsoppdrag fra firmaer, eller også jobb. Innen

denne typen finnes også selvfølgelig profesjonelle programmerere som har dilla.

3. Maskinoperatøren. Kjøper ferdig system bare til å plugge i vegg. Kjøper også ferdig programvare. Maskinen blir et rent leketøy/TV-spill. Vi har ikke truffet norske amatører i denne kategorien, men vet de eksisterer i U.S.A.

Ettersom småmaskinene blir mer og mer utbredt (de blir billigere og mer slagkraftige) vil hovedtyngden av dataamatørene trekkes over i kategoriene 2. Og 3.

Å være dataoperatør blir hobbyinformatikk for massene. Det krever lite/ingen fagkunnskap, kan være lettere å bruke enn et stereoanlegg, og kan derfor brukes av mange. Det er også innen dette feltet de store salgsfremstøtene overfor massene gjøres i Amerika. I Norge er det foreløpig et for lite marked til at dette lønner seg.

Hvem blir dataamatører?

Under vårt arbeid har vi lurt på hvordan folk får ideen til å starte med EDB på hobbybasis. Hittil har vi funnet 4 store hovedgrupper.

1. Har elektronisk bakgrunn som radioamatør. Har funnet ut at han kan bruke datamaskinteknikk til morseoversettelse.

2. Har elektronikkbakgrunn p.g.a. utdanning og jobb. Selgere fra firmaer som har begynt å importere datautstyr. Har ingen viten om produktet fra før. Prøver å lære seg selv datamaskinteknikk. De kommer som regel til kort på egenhånd og tar derfor kontakt med dataamatørforeningen. Mange blir grepet av basillen og fortsetter med dette som hobby.

3. Profesjonelle innen EDB som har dilla med leketøy hjemme.

4. Har hatt/har EDB som valgfag på skolen.

Etter som det blir mer utbredt med EDB som valgfag i skolen, både i barneskole, ungdomsskole og videregående skole vil sikkert kategori fire bli stor. F.eks. ser man at Riis skole har produsert mange dataamatører, det er den skolen som har lengst tradisjoner innen databehandling i skolen. Det finnes selvfølgelig uendelig mange måter å komme borti hobbyprogrammering. Det finnes jo de som dumper borti en terminal med liv i og dermed er de smittet av «terminalsyken». Vi har nå oppsummert det vi har funnet ut hittil om dataamatører og deres bakgrunn i Norge. Det er viktig å ha klare begreper om hvor utbredt det er å være dataamatør og hva slags mennesker dette er. Vi tror vi nå har bakgrunn nok fra Oslo området til å uttale oss om diverse emner innen hobbyinformatikk. En svakhet er at vi vet lite om dataamatører utenfor Oslo. Vi har sendt ut et brev til ca. 10 personer og foreløpig (29.okt) bare fått svar fra Rogaland.

Det som står i dette brevet tyder på liten forskjell i miljøet i forhold til det vi kjenner fra Oslo. Den viktigste forskjellen er størrelsen. De amerikanske bladene er en viktig faktor i Dataamatørforeningen i Oslo, og vi går ut fra, også i andre dataamatørmiljøer.

Hvem blir ikke hobbyinformatikere?

Mangel på kvinner innen tekniske fag er et generelt problem. Kvinner søker til

tradisjonelle kvinneyrker og holder seg unna ting de tradisjonelt «ikke kan».

Innen Dataamatørforeningen er det meget få kvinner, noe som grunner i at kvinner er opplært til å holde seg unna tekniske ting.

Jenter og hobbyer generelt.

Jenter er, allerede fra de er små, mindre opptatt av spesielle emner enn gutter. De får ikke så lett «dilla» med noe som karakteriseres som en hobby. Dette skyldes sannsynligvis påvirkning fra foreldre, annen familie og miljøet ellers.

De kan hoppe tau eller paradisi, men dette blir etterhvert sett på som barnslig og dør ut av seg selv. Andre sysler som strikking og sying derimot er ting som det blir oppmuntret til. Dette er nyttig å lære til de blir store. Jentene blir sterkt sporet til praktiske hjemmesysler. De må oftere vaske klærne sine selv, hjelpe til å lage mat, passe småsøsken og får dermed mindre tid til andre ting.

Den tradisjonelle gutten sparker fotball, skur i stykker klokker, samler frimerker, sykler vilt på sykkel osv. Disse syslene kan også dø ut som jentenes leker, men ofte er dette spiren til en livslang interesse og hobby. De har sine fedre, onkler o.l. som forbilder og blir strekt oppmuntret av dem (og mødre) til å ha sunne, utviklende interesser, og ikke gå hjemme i skjortene på mor.

Småpiker skal være veslevoksne husmødre med koppestell, og lage klær til den fine dukken som kan tisse. Når en mann sitter og «leker» med sin hobby som er tilsynelatende unyttig er det

«Gutten i mannen» som får fritt spillerom.

Dessverre er vi ikke kommet lenger i likestillingen enn at vi langt oftere sier «Så søt du er, Lise!» og «Så flink du er, Per!», enn motsatt. Graden av likestilling er selvfølgelig avhengig av miljøet, og dessverre er kjønnsrollemønstret sterkest blant lite utdannede og i ressurssvake miljøer. Vi har lest en del artikler i «BYTE», «Creative Computing» og andre amerikanske blader og funnet ut at i USA er kjønnsrollene mye mer akseptert av kvinnene selv enn i Norge. «Hobby Computing» er meget sterkt mannsdominert i Amerika, men det er å håpe at det her i Norge er mulig å få med flere kvinner. Her hjemme er vi heldigvis ikke så fastspikret i gamle roller.

Kvinner og fritid.

Samtidig som kvinner er mindre motivert til å ha en hobby har hun også vanligvis mye mindre «fritid» til å bruke på seg selv og sine hobbyer. (Vi ser her bort fra strikking, sying, veving og lignende sysler som er familienyttige.) La oss ta utgangspunkt i en leserundersøkelse som BYTE hadde gjort. (BYTE 1980 nr. ?). Undersøkelsen viste at den typiske leser (og hobbyinformatiker) var mann, 35 år med en familie på fire personer. Dessuten brukte han datamaskiner i sitt daglige arbeid. Hvor mye tid ville en kvinne i en tilsvarende situasjon, ha til å drive med en hobby som databehandling?

Sannsynligvis ikke mye. Det er fremdeles slik at det er hun som har hovedansvaret for hjemmet. Her er en liten liste av de hun må gjøre før hun

kan sette seg ned ved terminalen:

Holde huset rent og ryddig, om ikke annet så mase på at de andre familiemedlemmene skal rydde, vaske huset (administrere vask av huset), lage mat og sørge for handling av mat, vasking og lapping av klær og ellers kan hun jo bruke all den tid hun orker på samvær med barna. Selvfølgelig kan hun jo be sin kjære mann om han ikke kan ta barna med bort og leke med hobbydatamaskinen og vise dem det nye spillet han holder på å lage, så hun kan få tid til å stryke skjortene hans.

Kvinner og teknikk.

At databehandling er et teknisk fag og tradisjonelt et mannsfag, er jo selvfølgelig hovedårsaken til at hobbyinformatikere sjelden er kvinner. Den vanligste grunnen til at man fatter interesse for noe, er at en kommer i kontakt med et annet menneske som forteller om emnet. Dataamatørmiljøet er et mannsmiljø og det er meget sjelden menn snakker om teknikk med kvinner. Selv om menn vet at den kvinnen de snakker med kan like mye sin dem selv om emnet, blir det lett snakk «om været». Kvinner har heller ikke så lett for å snakke fag seg i mellom, mens menn derimot - hva snakker de om? Jo, jobben sin, bilen sin og hobbyen sin. Dette viste seg tydelig ved våre besøk i foreningen da gutten i gruppa lett kom i kontakt med medlemmene. De fikk lange innviklede forklaringer på vanskelige problemer med mikromaskinene. Som regel hadde de lite kunnskap om de det ble fortalt, men kunne si «JA» og «A H A» med jevne

mellomrom og fikk masse respons. Enten hadde Else uflaks med de hun snakket med, eller så var det det at hun var jente som gjorde at hun hadde store problemer med å få medlemmene til å snakke om hobbyen sin. Hvis de snakket med henne ville de mye heller vite hva hun drev med, enn å snakke om seg selv. Spurte hun dem om noe fikk hun velvillige svar, men kun på det hun spurte om, og lite utenomstakk.

Dataamatørens kone

Hvis en er dataamatørkone kan kanskje noe av den «tekniske» barrieren brytes ned ved at «tingen» er hjemme og HAN kan lære henne å bruke den. Som regel (alltid?) er det HAN som har kjøpt/lånt leketøyet og kommer hjem med det. Hans kjære kone vil selvfølgelig reagere på dette. Man kan tenke seg tre typiske reaksjonsmønstre:

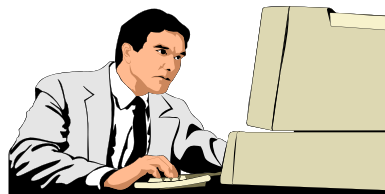
1. Hun sukker oppgitt over det nye leketøyet og spør diskret om når han skal få reparert oppvaskmaskinen.
2. Hun ser på dette som noe nytt, gøy og spennende og vil vite om hun også kan få leke med det.
3. Hun reagere med en likegyldig akseptering.

Vi har funnet to artikler i Creative Computing om og av KONER. Den ene konen var type 1) og den andre var type 2). Begge var «Typical American Housewives» og derfor vel lite representative for norske koner. Begge er enige om at det ikke nytter å sloss, mikromaskinen er kommet for å bli. Kone 2) har holdningen «If you can't beat it join it», og vil formidle videre hvordan man kan utnytte «Tingen» i sine

daglige gjøremål i huset. Hun hadde mange eksempler: Lage handleliste som hele familien kan føye på ting selv, men hun hadde jo selvfølgelig vetorett. Ellers kunne hun jo ha lister over deres venner med små hint om deres «likes and dislikes» (Han liker ikke ost og hun er diabetiker...). (hva sier dataloven om slik registrering?). Kone 1) hadde mer «oppgitt mor» holdningen til sin mann. Hun forteller om hvor håpløs hun er blitt etter at «Tingen» kom i huset og hvordan deres sosiale liv blir ødelagt og hvilken solidaritet hun møter hos andre koner i samme situasjon. Enda er det meget få menn her i landet som har hobbydatamaskiner hjemme. Vi har også det inntrykket at de fleste av disse er ungkarer, så derfor kan en også regne med få koner. Jeg tror også at norske menn er mer familiefedre enn

gjennomsnittsammerikeneren. De begrenser derfor bruken av maskinen hjemme hvis det går utover familielivet, slik som det tydelig beskrives av kone 1). Norske koner lar seg kanskje heller ikke tilsidesettes på en slik måte som kone 1) blir. Det finnes grenser for mannlig egoisme som er videre i USA enn her. Gutten i mannen får uinnskrenket frihet. I og med at norske ektepar har et mer kameratslig forhold kan en kanskje regne med flere interesserte koner som kommer i kontakt med datamaskiner via sin mann, i forhold til i USA. Det er i hvert fall å håpe.

Som kone 2) uttrykte det: «It's not more dangerous than having him teach you drive».

Dataamatørmann?

Dataamatørkone?

I forrige I/O ble foreningens WWW-side så vidt nevnt. Erik Andersen arbeider nå med den offisielle DAF-siden, og for framtiden er adressen: <http://login.eunet.no/~daf>

(Julegaver....., fortsatt fra side 4)

Unødvendigheter (C:\WASTEBIN_PRO)

Doom (ver. for a=1 to 4). Duke Nukem. Strife. Quake. Syndicate Wars. ("Har du skutt én har du skutt dem alle", gammelt jungel-ordtak).

Dritt er vel ikke godt selv om 30 milliarder fluer syns dét?

Uansett: Alle leserne ønskes en God Jul, og et DAFt nytt år!

(Auksjoner....., fortsatt fra side 19)

Vi kan hoppe frem til 1996 og se om tendensen har holdt seg. I en produktkatalog fra Compo Data A/S, vedlagt PC-World Norge forholder det seg slik:

1280MB får du for kr. 1,48/MB, mens 850MB kommer på 1,72/MB

Tilsvarende auksjonspriser fra april 96 vises i Tabell 3.

Tendensen er den samme i 1996. Hva skal man slutte av dette?

Tallene forteller at det fremdeles er gunstig å handle på auksjon. Forholdet mellom program og maskinvare holder seg noenlunde

konstant. Prisene synker, som i butikkene, for hvert år. Hva som skjedde i 1993 da prisene økte med nær 50% kan man bare spekulere på.

Knuts hjørne

Her i dette hjørnet er det ment å gi plass til det meste av småting, også henvendelser og bemerkninger fra leserne, når det passer inn. Men siden vi i redaksjonen ikke har blitt overflommet med kommentarer eller andre ting må jeg nøye meg med å takke for de få vi har fått.

Ved Knut Nilsen

PC-SALG

De som så på TV2s forbrukerprogram den 6/11 fikk vel stort sett bekreftet sine bange anelser. Det er ikke nødvendigvis lurt å kjøpe datautstyr hos store firmaer som vesentlig selger hvitevarer og brunevarer hvis man antar at man vil få noe større behov for hjelp med produktene. Noen av våre medlemmer har alt kommet med antydninger i samme spor.

Det som ble vist var et typisk eksempel på hva manglende kunnskaper og system kan munne ut i, hvis man først var uheldig. Etter et halvt års bruk så ville ikke Windows snakke noe mer med jenta som brukte maskinen. Vi kan jo i parentes bemerke at vi godt kan tenke oss flere årsaker til et slikt «fenomen» enn hva som fremgikk av programmet, og at hun uten å vite så mye om det kunne være delaktig. Hun leverte i alle fall maskinen til reparasjon og måtte ut med fire hundrelapper. Om dette var et forskudd på reparasjonskostnader er uklart, men det er i alle fall uvanlig å betale noe på forskudd for noe man kunne tro var garantireparasjon. Tre

måneder gikk uten at det dukket opp noen maskin. Så fant selger ut at maskinen var blitt solgt ved en feil. Hun fikk utlevert en annen og noe mer avansert maskin som tilhørte en annen. Da hun påpekte det ble hun fortalt at hun bare kunne beholde den til eieren etterlyste den. Men også denne maskinen fikk en feil etter en tids bruk og hun etterlyste igjen sin egen maskin. Først når TV2 kom på arenaen var firmaet villig til å betale penger tilbake eller levere en helt ny maskin.

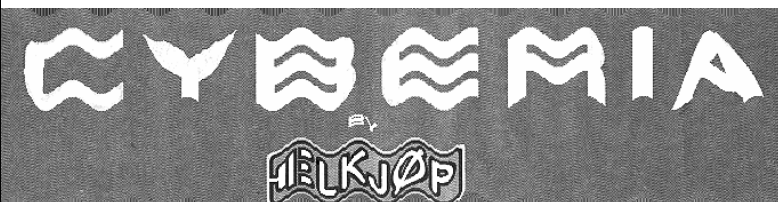
Hva er nå moralen i en slik historie? Som privat kunde må du selv kunne kjøpsloven og slå i bordet eller andre steder med den. Du må veie pris mot mulige problemer ved å handle i slike butikker, og ta veldig godt vare på kvitteringen. Det kan være mulig å gjøre et godt kjøp, men det kan bli allverdens problemer også. Det er ikke sikkert at den som står bak disken vet forskjellen på en harddisk og en kasse med nettenhet. (Jeg har opplevd det...)

Nå skal jeg ikke si at dette er representativt for Elkjøp eller lignende salgssteder, men stort sett er det sjelden at man møter stor kunnskap og service på slike steder. På den

annen side er de med på å holde markedsprisen nede på et rimelig nivå. Vi har lenge kunnet rose oss av å ha svært lave priser i forhold til land det er naturlig å sammenligne seg med, men jeg er ikke så helt sikker på at det fremdeles er en generell sannhet. Det lønner seg å se seg godt om i markedet før man kjøper noe. Det er som før vanskelig å si når det er det rette tidspunktet for å kjøpe en vare. Bare se på RAM prisene. Ingen vet sikkert når de er på vei opp eller ned. Men etter en tid er tendensen klar.

I denne sammenhengen er det vel ikke helt nødvendig å nevne at Aktuell omsider er en saga blott. Det var jo Elkjøp som i sin tid overtok. Aktuell hadde jo også en del hjelpeløse forsøk på å være med i det interessante datamarkedet. Aktuell har nå gjenoppstått av asken som en «fugl Fønix» med navnet Cyberia, og er fortsatt et Elkjøp foretagende med ni utsalg. Vareutvalget er uten tvil dreiet mer mot data og spill, men om det hjelper kan bare fremtiden vise oss. Butikksjefer har forsvunnet og nye folk er skuffet inn. Men på bæreposene står det fortsatt Aktuell. Det virker som det er meningen å henvende seg til et yngre publikum, og navnet ble av ledelsen etter hvert sett på som en belastning. Jeg lurar på om det er tenkt å

(Fortsetter på side 24)

Endelig: Scala Multimedia for PC.

Amigabrukerne har i mange år hatt muligheten til å lage profesjonelle multimedia-presentasjoner basert på Scala, og nå, etter lengre tids venting, er programmet tilgjengelig for PC'er.

Av Hans Arne Nakrem

DAFs medlemmer var heldige og fikk produktet presentert på medlemsmøtet den 25. september. Da hadde foreningen besøk av Nils Viken fra Scala AS som demonstrerte deres nyeste produkt Scala Multimedia MM100.

Scala, som er et norskutviklet produkt, sier selv i reklamen at "nå kan alle lage multimedia-produksjoner som ser ut som TV! Med Scala MM100 kan du kombinere grafikk, symboler, animasjoner, tekst, musikk, lyeffekter og interaktive knapper - alt på en standard PC." Stemmer så dette? Så langt jeg kan se, så stemmer det. Og en internasjonal data-presse er også av samme oppfatning. Scala MM100 fikk i juni BYTE/Comdex-utmerkelsen for beste produkt innen multimedia-program-vare. Og det er ikke smågutter Scala skal konkurrere mot: Asymetrix Multimedia Toolbox, Macromedia Director og IconAuthor har lenge hatt grepet om multimediautvikling på PC-plattformen (Windows). Scala kan vel kanskje også sammenlignes med Microsoft Powerpoint. Som i Powerpoint kan man komponere en visuell

presentasjon bestående av tekster, bilder, animasjoner og lyder. Scala er solgt i ca 40.000 lisenser siden juni, og det gikk unna 150 pakker på Kontor og Data-messa i Oslo nå i september. En aggressiv prissetting gjør også sitt til at dette er et produkt myntet på massene (slik det var for Amiga'en).

På DAFmøtet den 25. september fikk vi se hvor enkelt det er å lage en enkel presentasjon. Programmet leveres med en mengde bakgrunner, lyder, animasjoner etc., og Viken demonstrerte hvordan en applikasjon kan bygges opp med få museklikk på noen få minutter. Han hentet inn ferdige bakgrunner (BMP-filer i 640x480 punkters oppløsning, 256 farger), tekster ble skrevet rett inn og tillagt animasjoner (inn/ut-toning, bevegelse) i beste TV-stil. Suggesterende overganger mellom de enkelte sidene og samplet lyd var prikken over i-en. Demonstrasjonen gikk på en bærbar Pentium med fryktelig mye RAM, men maskinkravet er stort sett 486-prosessor, 8 mb RAM og skjermkort som klarer 256 farger. Minimums-installasjonen tar ca 10 mb; en full installasjon, med alle demo-filene tar flere 100 mb! Da er en CD-ROM også på-

krevet (en minimums-installasjon kan gjøres fra diskett, men jeg fikk da kun engelsk versjon).

Hva skiller så Scala fra "alle de andre"?

Masse. For det første blir applikasjonene plattformuavhengige. "Programmene" ender opp som (enkle) script, med "pekere" til multimediaobjekter på harddisken / CD-ROM'en, f.eks. bakgrunner som BMP-filer, animasjoner (FLC/FLI), lyder (WAV) og video (MPEG). Det betyr bl.a. at store filer *ikke* må hentes inn i PC'ens hukommelse når scriptet startes; de hentes inn ved behov. Selve scriptet blir dermed ofte bare noen ti-talls kb stort (5-50 kb). Det resulterer igjen at hastigheten på presentasjonen (innhenting av objekter) er formidabel sammenlignet med f. eks. Asymetrix Toolbox.

Scala har utviklet et eget operativsystem for å få dette til. Programmet er i seg selv nemlig ikke et Windows-program, med de fordeler og ulemper det ville hatt. Scala kan kjøres fra DOS, Windows, Windows95 eller OS2 (og etterhvert Mac og UNIX så vidt vi vet), og utnytter PC'ens maskinvare-ressurser fullt ut. Programmet har egne drivere for

maskinvaren; og du kan komme i vanskeligheter dersom du har utstyr som Scala **ikke** støtter (under tegnede kan knapt tenke seg hva **det** skulle være). Alle standard lyd- og grafikkort er støttet. I en verden som ellers er basert på Windows vil det oppfattes som et savn at man ikke kan kopiere/limme mellom Scala og Windowsprogrammer. Resultatet må nemlig lagres på disken først dersom man lager en bakgrunn/tegning i et Windowsprogram. Det linkes deretter i Scala-scriptet. Bare man blir vant til tanken, så er jo det ganske naturlig (og fornuftig). Et annet savn er at animasjoner (videoer) laget for "Video for Windows" (AVI-filer) og i Apple's QuickTime (MOV-filer) **ikke** kan tas inn i Scala. Disse må i så fall konverteres til FLI/FLC-format.

For tekst-elementer har Scala

sine egne fonter. Disse er fullt spiselige, men man kan også konvertere TrueType-fonter. Tekster skrives som nevnt direkte inn på en valgt bakgrunn. Teksten kan deretter endre farge, man kan legge på omriss eller skygge. En tekstblokk, f. eks. "Velkommen til DAF", i store glitrende bokstaver, kan også "animeres", slik at teksten kommer seilende inn fra venstre/høyre, i glidende bevegelse, i rykk og napp, følge en sikk-sakk-bane, zoomes, utvikles fra en mosaikk; kort sagt: det er nesten ikke grense for hvor kreativ man kan være. På samme måte kan bilder hentes inn. Man kan lage et elektronisk fotoalbum, og la bildene komme tilsyne i myke, glidende bevegelser. Som nevnt er man sterkt begrenset i valg av animasjoner. Selv om man har programvarestøttet MPEG-

visning, så krever Scala et eget MPEG-kort. Det synes noe merkelig.

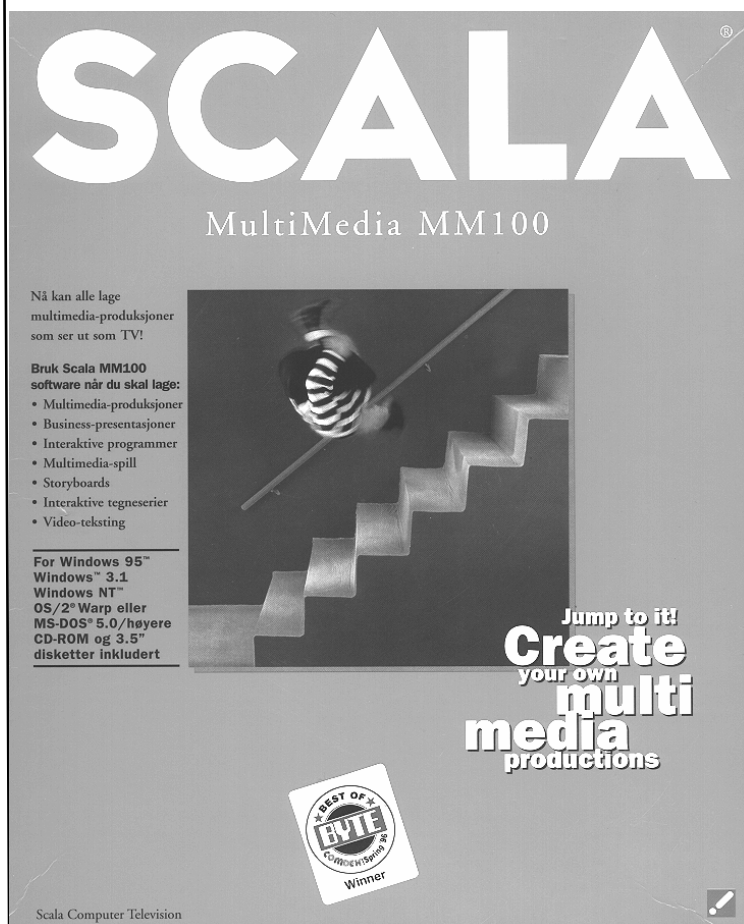
Når det gjelder lyd har man desto større valgmuligheter. De fleste 8- og 16-bits lydkort støttes for avspilling av samlet lyd eller MIDI-filer. Gjerne flere kilder/formater på en gang. Man kan peke til lydspor på vanlige audio-CD-plater, eller til lydspor på harddisken. Det siste betyr at lengde på samlet lyd ikke begrenses av PC'ens hukommelse, ettersom lyden (som andre objekter) tas inn etter behov.

Frittstående applikasjoner.

Scala MM100 har ingen egen "run time" modul. Det betyr at man ikke kan lage en ferdig applikasjon, og deretter gi den bort til andre. Scala (en lisens) må være tilstede på PC'en som skal kjøre applikasjonen. I skrivende stund vil det bli sendt ut en utvidet versjon av Scala: Scala Multimedia Publisher. Denne inneholder en egen "run time" modul, og en script kan kompiles slik at alle nødvendige filer kopieres over til en egen katalog, og deretter brennes inn på en CD-ROM. Man kan dermed lage en applikasjon hjemme, og til slutt overføre det hele til en PC i bedriftens "show room".

En rask sammenligning med Asymetrix Toolbook (TB).

Ettersom jeg nå har brukt Asymetrix Toolbook i snart 6 år (litt til-og fra), så kan jeg komme med enkelte sammenlignende kommentarer. For det første er TB et Windowsprogram, og "hemmes" dermed at all den "overhead" som Windows krever. Alle objekter (bitmaps, lyder, videoer) blir

lagt inn i selve TB-filen, som kan oppnå en formidabel størrelse. Nå kjører jeg riktignok TB-applikasjoner på ca 5 mb problemfritt på en 386SX med 4 mb RAM, så dette problemet er nok overdrevet fra konkurrentene. En annen applikasjon på 10 mb går helt greitt på en 486/SX33. Jeg ser likevel at Scala er raskere. Fordelen med en ekte Windowsapplikasjon er at objekter kan "embeddes" eller kopieres/limes inn i applikasjonen, og man utnytter Windows ressurser, bl.a. mulighetene til å vise AVI- og MOV-filer. Man føler seg også mer "hjemme" i brukergrensesnittet (en vanesak). Konseptet er ellers ganske likt for disse (og andre skjermbaserte multimedia-programmer): Man lager en bakgrunn, legger inn tekst, bilder, lyd og video, og plasserer knapper slik at

publikum kan manøvrere etter eget ønske, og titte på temaer (informasjon) som måtte være av interesse. TB ligner svært mye på Hypercard for Mac'en, og har i motsetning til Scala svært enkle "hyper-tekst"-koblinger, og også script-kommandoer som sender brukeren til neste/forrige/første/siste side uten å måtte "hardkode" dette opp mot hver enkelt side. Museklikk i Scala kan riktignok sende brukeren til neste side (venstre museknapp) eller forrige side (høyre knapp), men dette fungerer ikke helt dersom man bruker en trackball *uten* høyre musetast (!) (f. eks. Micro-softs brukervennlige "Home"-trackball). Når det gjelder sikkerheten for misbruk fra publikums side kan det synes at Scala er bedre. Marerittet mitt er at brukerne (pøbel?) klikker seg ut av applikasjonen, og deretter sletter

filer i vilden sky og ødelegger hele opplegget. Det er sannsynligvis umulig(?) i en Scala-applikasjon dersom man ikke har tastaturet tilgjengelig. Prismessig er det stor forskjell mellom disse produktene. Scala koster ca 1.400,- + MVA; Asymetrix Multimedia ToolBook 4.0 koster ca 10.000,- (v. 3.0, som jeg bruker, koster ca 2.000.-). TB's Run-Time-versjon følger med gratis også i den rimeligste versjonen. En nærmere omtale av TB finnes i *I/O nr 4 fra 1991*, applikasjonene er utplassert ved Paleontologisk muséum (Botanisk hage) i Oslo (dagens reklame).

Underholdning.

Med stadig nye TV-kanaler (hesblesende "Internett"-fiasko på NRKTO etc.) overdynges man med stadig nye "underholdnings"-tilbud (Gud-bedre). Vi ender vel opp som i Roger Waters (ex. Pink Floyd) tekst:

The little ones sit by their TV screens

No thoughts to think

No tears to cry.

This species has amused itself to death

No tears to cry

No feelings left

This species has amused itself to death

Amused itself to death

Og like plutselig som støyen på Den Himmelske Freds Plass og i Kuwait stilnet, så slo verdenspolitiet til igjen:

Old man what the hell you gonna kill next?

I looked over Jordan and what did I see?

Saw a U.S. Marine in a pile of debris

(Roger Waters 1992).

DAF-Auksjoner før og nå

Av Magne A. Bauge

Om man bearbeider tallmaterialet etter DAF's dataauksjoner de siste 5 årene hva finner vi da?

3869 objekter har gått under hammeren årene 92-95 og vi finner lett gjennomsnittet på 774 objekter som gikk under hammeren på hver auksjon. Dette fordeler seg med 960 utrop i 1992, 726 utrop i 1993, 788 i 1994, 711 i 1995 og 730 i 1996. Antallet objekter er overraskende jevnt, men antallet som går under hammeren justeres også noe etter vareutvalget. Er det mye nye maskinheter og kurant programvare til salgs, synker terskelen for hva som blir lagt til loppemarkedet. Litt satt på spissen kan man si at om det på neste auksjon dukker opp 50 hovedkort med Pentium prosessor, vil det føre til at alle 486 hovedkortene havner på loppemarkedet.

Før disse årene var erfaringen den at man for hvert år solgte mer varer for en lavere pris. Fortjenesten for DAF stod stille eller sank i takt med prisene. 1992 ble et godt år på bakgrunn av antallet objekter. Da vi stod der med haugene rundt oss var det med en bekymret mine auksjonarius gav beskjed om å stoppe alle vareleveranser som ikke var avtalt levert på forhånd. Da lørdagen kom og auksjonarius (2 stk) hadde klubbet tilslag så underarmene verket, satt vi igjen med skrot. Publikum hadde holdt ut til siste minutt og varer med verdi hadde gått unna som varmt hvetebrød.

I 1993 var det en mer moderat mengde varer. Det spesielle skulle bli prisen. Fra 92 steg prisen med 50% i snitt. Et parti med alt for mange monitorer truet med å knekke hele markedet for monitorer dette året. Arrangørene stod som måpende vitner da det viste seg at prisene for akkurat disse monitorene nærmet seg uanstendige nivåer. "Auk-sjonsgeneralen" av 93 skulle likt å være flue på veggen da leverandøren av disse monitorene mottok en pen sum. Leverandøren hadde truet med å sende hele partiet på fyllingen om man ikke tok i mot alt til auksjonen. 100 monitorer var det dette året og mange av disse var 19"-skjermer. De fleste skjermene var nye, levert i uåpnet eske. Kun en av hver skjerm ble satt opp i auksjonslokalet som vareprøver. Deretter ble de resterende levert ut mot kvittering i pausene.

Helt uten dramatikk var ikke dette. "Auk-sjonsgeneralen" hadde ikke mer enn fått slengt seg ned på sengen klokken 02.00 søndags kveld etter auksjonen da telefonen ringte

og den første "bitfikleren" kunne melde om at han hadde funnet hele to virus på diskettene til 19"-skjermene. Dette handlet om original-disketter fra uåpnede pakker. Melding om problemet ble lagt ut på de mest brukte BBS'er samme natt og videre informasjon ble sendt ut via medlemsinformasjon og på medlemsmøter. Virusene var lette å fjerne, men man måtte fjerne det ene før man kunne finne det andre.....

I 1994 holdt prisene seg sånn noenlunde, i 95 sank de litt til, men ikke mer enn man kunne forvente. I 1996 sank prisene under nivået fra 92 og man kunne spørre seg hva som hadde skjedd. Frem til 92 ble det solgt stadig mer til lavere priser. Gjennomsnittsprisen i 96 kan være en naturlig senkning fra 92, men hva skjedde da i årene 1993, 94 og 95? Med unntak av 92 har antallet objekter vært ganske konstant.

Vi ser på hvordan pris-utviklingen har vært for **monitorer**:

Tabell 1. Salg av tape-streamere i 1993.

Tape Streamer ekstern IRWIN 120Mb ny	800,00
Jumbo 120Mb tapestreamer (intern) NY.	1 050,00
CMS streamer 250Mb med Quick 2 SCSI kontroller	1 800,00
Samsung 40Mb streamer DC2000 kobles som floppy	350,00
Mountain 40Mb streamer	480,00
Tape Streamer ekstern IRWIN 40Mb	600,00
Tecmar QT40 ekstern streamer ukjent tilstand	600,00

92: 31stk 255,80 / snitt
 93: 106 stk 557,07 / snitt
 94: 28 stk 329,29 / snitt
 95: 9 stk 270,- / snitt
 96: 12 stk 180,- / snitt

Tabellen over gjennomsnittspris viser at disse variasjonene gjelder for alle varegruppene. Likevel skal vi trekke frem et par grupper til, samt se nærmere på sammenlignbare varer også, bare på en annen måte. Hvilken prisutvikling kan vi spore på en enkelt vare i løpet av disse årene?

Hva skjedde? Hvorfor har det variert så mye i løpet av disse årene?

Hva solgte vi egentlig?

I 1993 begynner **streamerne** å bli noe annet enn leketøy for de avanserte og bemidlede (Tabell 1). 120MB streamer for 800,- var en pris til å leve med. 120Mb var fremdeles en romslig harddisk for amatører i 1993. Det varte som kjent ikke lenge.....

Et par år har undertegnede etter auksjonen sittet igjen med det inntrykket at DAF auksjonen er i ferd med å bli en programvareauksjon. Tallene sier noe helt annet. Forholdet mellom maskinvare og programvare er overraskende jevnt. Kun 1993

skiller seg ut med 82,16% maskinvare. En av årsakene var de mange skjermene. En annen årsak var Windows-revolusjonen. Da Windows 3.1 slo gjennom på markedet ble utstyr for oppgradering av 286 maskiner, samt en enorm haug med 286 kort dumpet på auksjonen. Samme skjebne møtte en rekke 386SX hovedkort. Resultatet var at de aller fleste 286 kortene ble solgt på loppemarkedet. Vi har verken før eller siden kunne registrere en så markant endring i markedet på hva som har blitt levert til auksjonen. Mye av det som ikke kjørte Windows effektivt ble dumpet hos oss dette året.

En vanlig måte å beskrive prisutviklingen på er prisen for **pr.** MB harddisk. Tendensen her er stabil. Større harddisk, færre kroner for hver MB lagringsplass. Hvordan ligger disse prisene på auksjonen i forhold til prisene på nye disketter av samme størrelse levert fra forhandler?

Høsten 1992 tilbyr Hector Electronics A/S hva de kaller "Råbillige harddisker", en 600 MB harddisk til den nette sum av kr. 14280 noe som utgjør kr: 23,80/MB. Alle priser som er oppgitt her er inkludert moms. Datatids

Tabell 3. Eks. på harddisker solgt i 1996:

1996	2300,- for 2160MB =1,06/MB (Ny disk)
1996	750,- for 730MB =1,02/ MB (Ny disk)
1996	100,- for 40MB = 2,50/MB

Tabell 4. Priser pr. megabyte (MB) harddisk på auksjonen:

1992	25,- for en 20MB disk
1992	6000,- for 425MB =14,11.-/MB (ny disk)
1993	1600,- for 120MB =13,33/MB (Ny disk)
1994	1150,- for 120MB =9,58/ MB (Ny disk)
1995	1200,- for 525MB =2,28/ MB
1995	850,- for 270MB =3,14/ MB (Ny disk)
1996	2300,- for 2160MB =1,06/ MB (Ny disk)
1996	750,- for 730MB =1,02/ MB (Ny disk)
1996	100,- for 40MB =2,50/MB

septemberutgave i 1992 er til-egnet "de i startfasen". Redaktør Eirik Rossen skriver i sin leder at prisraset fortsetter. Vi kan i 96 konstatere at dette raset på ingen måte er over. Unitron averterte Quantum harddisker 425MB, for kroner 30,91 pr MB. På auksjonen gikk samme type disk (ny) for kroner 14,11/MB. En 120MB disk ble avertert for 34,50/MB. Dette viser at markedet ikke har vært forskjellig om man har handlet på auksjon eller i butikken. Større disk - mer disk for hver krone. Det viser også at selv nye disketter kunne gå for halv pris.

(Fortsetter på side 13)

Tabell 2. Fordeling maskin- og programvare 1992-1996

1992	584 enheter maskinvare (61%)	362 enheter programvare (38%)
1993	585 enheter maskinvare (82,16%)	127 enheter programvare (17,83%)
1994	442 enheter maskinvare (57,33%)	329 enheter programvare (42,67%)
1995	459 enheter maskinvare (64,83%)	249 enheter programvare (35,17%)
1996	464 enheter maskinvare (63,64%)	265 enheter med programvare (36,35%)

Bokomtale: Word 6.0.

Av Hans Arne Nakrem

Word 6.0. KnowWare og Michael Maardt, oversatt av Ernst Poleszynski, Fredhøis Forlag, ISBN 82-04-04573-5, 63 sider, kr. 28,-.

I forrige I/O hadde jeg en omtale av en utmerket, avansert bok for brukere av Word 7.0 (og tildels 6.0). Ettersom jeg stadig vekk er ny bruker av Word (Word-Perfect-avhopper), falt jeg for fristelsen til å kjøpe et norsk hefte om Word 6.0. Heftet fant jeg på Fornebu, men de fleste bokhandlere skulle

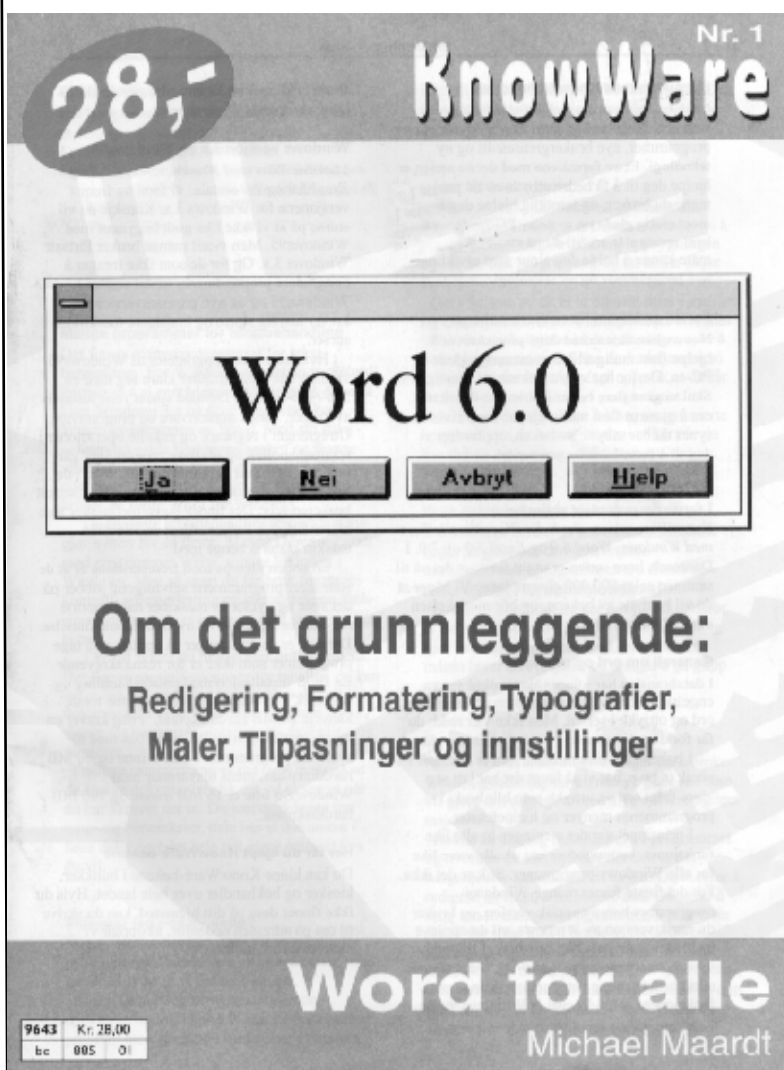
kunne levere dette. Jeg lette etter et fristende datablad, men ettersom selv de utenlandske bladene, med pålimt CD-ROM kostet godt over hundrelappen, falt valget på et norsk hefte om Word, oversatt fra dansk, til den nette pris av kr. 28,-. I min forrige bokomtale hadde jeg ikke så mye til overs for dyre norske databøker, med "luftige" illustrasjoner, men nevnte hefte, ut fra pris og innhold, nærmest skrek etter å få bli meg på flyet.

Heftet "Word for alle, om det grunnleggende: redigering, formatering, typografier, maler, tilpasninger og innstillinger" gir kort og godt en grunnleggende innføring i de fleste funksjonene Microsoft Word 6.0 (7.0) har å by på. Det som slår meg umiddelbart er at forfatteren øyensynlig setter stor pris på funksjonene som Word byr på, samtidig som svakheterne ikke uten ironi påpekes.

Heftet er bygget opp slik at leseren (brukeren) får en logisk innføring i bruken av Word. Kapitlene gir en innføring i installasjon, grunnleggende innstillinger, redigering, formatering, utskriftsformat, maler, makroer, verktøylinjer og menyer.

Ut fra egne erfaringer dreier tekstbehandling seg om inntasting og redigering av tekster. Til dette er det tastaturet som er det viktigste arbeidsredskapet. Musa, som Microsoft Windows er uløselig knyttet til, er en fysisk hindring i dette arbeidet. Det er derfor gledelig at heftet gir en god beskrivelse av tastaturbruken og "hurtig-taster", slik at man slipper å flytte oppmerksomheten fra tastaturet til musa hver gang teksten skal redigeres. Det påpekes at et under innskrivingen er tastaturet det viktigste redskapet; det er først under redigeringen ("kosmetikken") at musa kommer til sin rett. Derfor gis det en grundig beskrivelse av **markørflytting** uten bruk av mus.

Forfatteren vier stor plass til

teknikker rundt formatering av tekst. Det dreier seg spesielt om bruken av stiler og maler, og begge begrepene, som kanskje kan være vanskelig å skille, underkastes en grundig, og betimelig, beskrivelse. De fleste som benytter Word vil ha behov for å sette seg inn i disse begrepene. Dersom man kommer tilbake til de samme oppgavene (brev, rapporter, rundskriv) vil det være svært så nyttig å benytte både maler og stiler til disse operasjonene. Man lager kanskje et medlemsblad, der overskrifter og teksten ("brødtekst") skal formateres likt hver gang. Da vil det helt sikkert lønne seg å opprette stiler, slik at gjentatte operasjoner kan automatiseres med enkle tastetrykk.

Forfatteren poengterer fortløpende operasjoner som krever ekstra oppmerksomhet (markert med bomber: ☛ i teksten), eller som være uheldige (tommelen ned: ☹). Det påpekes bl.a. faren ved å slette formateringer som man umiddelbart ikke ser på skjermen. Som bruker av WordPerfect, både WP 5.1 for

DOS og Windowsversjonene skjønner jeg ikke hvorfor Word (og andre) ikke har en "Vis koder"-funksjon. Det er helt greit at alt i Windows er "What You See Is What You Get", men likevel er det ofte et problem å vite hva man sletter til en hver tid. Dersom man sletter formateringer så vil teksten endre seg på en ubegripelig måte.

Innstillingene i Word lagres i malen **normal.dot**. Det gis derfor en utfyllende forklaring til hvordan man endrer denne filen, samt hvordan man går fram for å "advares" mot oppdateringer av denne filen. Oppsettet av Word er en kritisk operasjon, men det gis mange tips for hvordan man kan gjøre det beste ut av situasjonen. Dette gjør man under menylinjen "Verktøy - Alternativer" ("Tools - Options" hos brukere av en amerikansk versjon som meg). Her påpekes det bl.a. viktigheten at under "lagre"-valget at man **ikke** tillater hurtiglagring (fjerner krysset). Hvis Word eller Windows "henger", mister man kanskje deler av filen. Man bør også

lagre en sikkerhetskopi av **normal.dot**, helst også på diskett slik at innstillingene kan hentes fram igjen ved behov.

I heftets innledning begrunner forlaget og forfatterne utgivelsen av dette heftet, og de andre i serien. Serien er opprinnelig dansk, men heftene "Bruk din PC optimalt", "Start med Windows", "Word 6.0" og "Excel 5.0 og 7.0" er nå oversatt til norsk. En kollega av meg kjøpte heftene i Danmark, og roser tiltaket høyt. Etter å ha lest heftet om Word må jeg si meg enig, og akter å kjøpe Excel-heftet så snart jeg finner det. Disse heftene koster altså ikke mer enn ca 3 Dagblad (Bla'bla), eller 1/10 av hva mange andre norske datahefter (bøker) koster. De egner seg utmerket til selvstudier, og kan trygt anbefales brukt i kurs-sammenheng. Løp til bokhandelen og be dem bestille heftene fra Fredhøis Forlag, 0055 Oslo!

Løsning på kryssordet i nr 3.

Vannrett

1 For deg som synes data er gøy...
20 Si ikke b.... når du mener Chiquita
21 Signalvei
22 Ringerike Gartneri
23 Liste over feil
24 Graveredskap
26 Godkjennelse (På f.eks. bilalarmer)
27 To like
28 Norsk animasjonsprogram i verdensklasse
29 Ensomt
31 Kunstutøver
32 Avtale om salg av original (program-)vare
33 Tryne
34 Elv i Europa
35 Ikke overbevist
38 Tørt insekt
41 Operativsystem
42 «Vedsidenavrusmiddel»
43 Spurte
44 Veel....
45 Ansamling av steiner
47 For alltid (Flertall)
49 Hypersludder
52 Grensesnittstandard
54 Rense
56 Programmerbar krets
57 Kroppsdel
60 Kontaktklype
65 Eneboer
68 Anerkjent datatidsskrift
69 Lage mat
72 Yrkesorganisasjon
73 Ikke mindre
74 Elektronikkfirma (USA)
76 Informasjonsbølgerytter
79 Kunstig intelligens (Engelsk, forkortet)
80 Utenlandsk
83 Reisefelle
89 Byggestil
94 Strekkodestandard
95 Internasjonale Enheter
96 Transportinnretning
98 Land?
101 Mannsnavn
103
Nettverksoperativsystemproducent
107 Kjent malmselskap
109 Dyr
110 Stoff som avgir brennbar gass ved tilsetning av vann eller damp.
113 «Task-switcher»
114 Som 79 vannrett, men bakvendt
115 Kvinnenavn
117 Svensk knivfabrikk (I Eskilstuna, lager lommekniver)

118 Lav tetthet (Engelsk, forkortet)
119 Bolig
122 Dumsnill tosk
124 Er nieren
127 Gi!
128 Stedsnavn
132 «Luftstoff»
133 Altomfattende
135 På biler fra Danmark
136 «... apple a day keeps the doctor away!»
138 Utenlandske
140 Bruker Tarzan som rep
142 «Finnes på kortet» (Engelsk, datauttrykk)
144 Eksisterer
145 Bilmerke fra Auto Union
146 Han ga sitt navn til måleinstrumentet han fant opp
148 Som 27 vannrett
149 Tynne ut
151 Dele ut
152 1024 Byte
153 Tvilende samtykke
154 Europeisk hovedstad
156 P....griser
157 Som 27 og 148 vannrett
158 Krydder
160 Gammelt lengdemål
161 Gammelt musikkinstrument

Loddrett

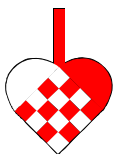
2 Pelsverk
3 Magnetbåndbeholder
4 Fornemme
5 Bibelsk navn
6 Yrkesskade
7 Tegnsettstandard
8 Gå
9 Krypdyroppdrett
10 Grei
11 Kornbeholder
12 Ro
13 Egyptisk solgud
14 Offentlig organ
15 Norsk by
16 Kald periode
17 Flyktig stoff
18 «Elektronisk DataTransaksjon»
19 Retning
25 Fører
30 På alle PC-tastatur
33 Kommer så alt for sjelden
36 Ole Brumm
37 Yrkestittel
39 «Utblåste»
40 Matet
42 Forbindelse
46 «Julepåleggsbit»
48 Papirløse brev
51 Rører

53 Omtrentlig
55 Overnatningsplass
57 De er ofte på slott og palass
58 Sinte
61 Skråning
62 Omriss
64 Sinte
67 To like
69 Si
71 Sammenslutning
75 Papirbit
76 Merk
77 Kvinnenavn
78 Grus
79 PC-type
81 Dvs (Engelsk)
84 Mannsnavn
85 Ikke mere
86 Som 13 loddrett
87 Sal
88 Sårede
90 Rett
91 Kommunikasjonsstandard
92 Mannsnavn
93 Prisoverslag
97 Hint
99 Eksotisk bygning
100 Fase
102 Finsk låsfabrikat
104 Varmekilde
105 Oss
106 Jarl (Engelsk)
108 Lite hus
111 Del av en forestilling
112 Ikke levende
120 Energiform (Forkortet)
121 Skapning
123 Oppkoblet
126 Kroppsdel
129 Forflytting
130 Galskap
131 På toppen
134 «Terminate and Stay Resident»
137 Ny (Tysk, som i «.... moden»)
141 Svært liten fisk
143 Del
147 Spor
150 Gass
151 Mål (Engelsk)
154 Frykt
155 Åker der det dyrkes gress
159 Eksisterer

Kryssord limes inn

ettersom DAF i 1996 ikke hadde god nok skanner... (Nakrem, 2007)

Kryssordforfatter: Jan Erik Fjellheim

Rett løsning premieres med
skrapelodd !!
Frist for innsending:
31.12. 1996

(Knuts hjørne.... fortsatt fra side 14)

gjøre noe vesentlig mer enn å skifte navn. Man kunne jo ha gjort noe med årsaken til det dårlige navnet i stedet, men dette er vel en kostnads-vurdering og et spørsmål om å riste av seg gamle problemer.

Scannerproblemer.

De fleste «flatbed» skannere i A4 eller større bruker enten et helt eget kort i PCen eller et SCSIII kort av en eller annen type. Som oftest går ting greit ved installering av slikt når man har alle delene. Men hva når det mangler slikt som maskinvare-driverprogram og dokumentasjonen ikke forteller et kvekk om slikt. Da er det ikke vanskelig å få problemer. Ufullstendig dokumentasjon gjør ikke slikt lettere, og det er dessverre ikke et uvanlig fenomen i databransjen.

Ekstra morsomme kan SCSIII-kort som finner sin egen adresse automatisk være, når det viser seg at programvaren ikke finner noe på den valgte adressen. Det kan ta uker og måneder å finne ut av hvis leverandøren heller ikke forstår hva som skjer.

Det finnes mye morsomt man kan gjøre med slikt utstyr når det fungerer, men ikke alle ser for seg hvor mye data det kan bli ut av bare et enkelt bilde. Disken blir veldig fort for liten. Det er noe vi har opplevd her i DAF med vår egen skanner også. Det ble ille trangt i maskinen.

Maskinparken

De som ikke har hatt anledning til å besøke DAF lokalene i det siste vil bli behagelig overrasket over å se at det har skjedd ting. Det er veldig hyggelig at noen bretter

opp ermene og setter i gang med saker som blir til glede for alle medlemmene. Nettverket er oppe og går. Hvis du ikke har hatt tid i det siste er du velkommen enten du er medlem eller ikke. Fortsatt skjer det noe nytt! Husk at hvis du tegner nye medlemmer er det premieringsmuligheter også for deg.

Utstillingsrot

Utstillingen Kontor og Data er kommet såpass på avstand at det er liten verdi i å gi den helt store spalteplassen her, men jeg vil nevne at denne gangen var kvaliteten på messen en av de beste jeg har sett. De aller fleste kunne sine ting og de som ikke kunne var i stand til å si at dette har jeg ikke greie på, men vi skal sende deg informasjon. Veldig positivt, men akk så ulykkelig fordi messens datasystem gikk i frø. Kanskje de folka aldri har hørt om datasikring? Resultatet var at ingen som ikke hadde lagt igjen sitt visittkort fikk noe svar på de ubesvarte spørsmålene. Så hvis det er noe du fortsatt lurer på så må du finne fram messe katalogen og spørre på nytt. Det er sikkert ikke for sent. Vis til messen og si at du fortsatt venter på svar. Men hvis du ikke finner ut av hvilket firma du besøkte så blir det ikke helt lett, men er du iherdig nok så finner du vel ut av det. Jeg skulle absolutt hatt tak i et firma som solgte programvareverktøy for maskinvare, men har enda ikke hatt tid til å finne firmaet. Det var mange konkurranser og muligheter for å vinne mer eller mindre nyttige ting. Jeg ble kontaktet av et firma som kunne fortelle meg at jeg hadde vunnet i en trekning. Vedkommende var

usikker på hva jeg hadde vunnet og det har enda ikke dukket opp noe i postkassen som lovet. Må jeg mase på det også tro? Visste du forresten at det ikke finnes parkeringsplasser for uføre i tilknytning til messeområdet. Det er et ikkeeksisterende problem. Avansert service kaller jeg slikt, og til en fenomenalt høy pris for alle medvirkende.

OS/2 i fremtiden

Jeg var en av de som roste OS/2 Warp opp i skyene, og det var ikke grunnløst, men samtidig kom jeg med en advarende pekefinger. Det er ikke bare å presentere et operativsystem og så la det bli med det. Oppfølging er alfa og omega. IBM har i sin visshet sovnet helt inn etter sin meget vellykkede introduksjon av Warp. Hallo gutter! Det er alt for sent å ta seg sammen nå! Det hjelper lite å henvende seg til sine gamle kunder etter at de har hevet ut systemet til fordel for noe annet. Og noe annet er ofte W95 eller NT, sjelden Unix i en eller annen smaksvariant. Det å gi bort OS/2 er vel også for sent. Toget har alt gått. Også IBM må snart forstå at et operativsystem som har en del særtrekk ikke kan leve sitt eget liv hare fordi det eksisterer og har en del fine finesser og noen ubrukelige. Riktig nok finnes det en del som har funnet sin plass som brukere, og er fornøyd med tingenes tilstand. Men dagens bruk av datamaskiner er alt annet enn statisk og det krever at alt utstyr må kunne brukes med et operativsystem. Men det fungerer jo helt godt for formålet er det noen som innvender. Selvfølgelig har de

på en måte rett, men skulle jeg se slik på det så ville jeg fortsatt brukt CP/M som operativsystem. Selv på en 4 Mhz maskin gikk enkelte ting raskere enn på dagens maskiner, og det er et tankekors.

Hva er det egentlig jeg bruker av de mulighetene som en 100 Mhz Pentium multimedia maskin og kostbar programvare gir meg? Jeg kan høre på lyd, radio og CD, eventuelt late som jeg er komponist. Jeg kan gjøre det mest sinnssyke ut av et grafisk bilde, skanne det inn eller printe det ut og vise det på skjermen. Spille spill kommer sist i rekken for slikt har man jo ikke tid til lenger. Døgnet og livet blir for kort til alt som er gøy. Vel, det er vel satt litt på spissen, men hva gjør jeg med en PC egentlig? Jo, det er en avansert skrivemaskin med masse fonter for meg. Ting i denne sammenhengen er litt enklere enn i CP/Ms dager, men jeg fikk det jo til den gang også. Likeså i tidlige DOS dager uten Windows eller Gem. Regneark bruker jeg en sjelden gang, og de er gjerne enkle og greie. Det var ikke noe problem under CP/M heller. Så hvorfor prater jeg om gamle glemte systemer i denne sammenhengen? Det er greit med et ståsted. Hva hadde jeg, hva har jeg skaffet meg og hva har jeg tilbake. Når jeg ser meg tilbake ser jeg ingen grunn til å bli imponert over utviklingen. Det eneste som har hatt en positiv utvikling er prisene. Databehandling er for alle i dag. Om OS/2 har del i denne fremtiden er svært uklart for meg, men jeg mener at IBM har gravet et dypt hull for OS/2 og hoppet nedi.

W95 og programflytting

Windows 95 ser ut til å ha kommet for å bli, til glede for noen og ergrelse for andre. Jeg hevder fortsatt at det er et uferdig produkt som man har narret folk til å kjøpe for gode penger. Men slik er alle operativsystemer, får jeg høre, og det er vel mye riktig i det. Jeg får bare ikke helt tak i planleggingen bak produktet. Har Microsoft tatt sikte på å lage noe som bare nesten er NT, men fortsatt er basert på DOS. For DOS er fortsatt ikke død. Og hvis du er i tvil; DOS ligger fortsatt i bunnen av produktet, det er bare bedre gjemt. Det er mange som til og med er henvist til det tegnbaserte grensesnittet som DOS engang er. Det er ikke alle som er i stand til å betjene en mus, og kanskje eksisterende DOS applikasjoner nettopp løser de oppgavene som det er behov for. Microsofts tanker i denne retningen er meget halvhjertet. Støtten for de som har problemer med å bruke mus er mildest talt dårlig. Det er viktigere å selge ny programvare, og vi lar oss lure gang på gang.

Det jeg egentlig skulle snakke om var en dataspesialists måte å løse en oppgradering på fra W3.11 til W95. Vel, hva ville du gjøre hvis du hadde to maskiner ved siden av hverandre med hvert sitt oppsett og behov for de gamle programmene med data på den nye maskinen? Ville du valgt følgende løsning? Sammenkopling av de to maskinene med kabel og overføre alle programmer og kataloger fra den gamle til den nye maskinen. Åpne Win.ini og System.ini for å redigere alt nødvendig på plass der.

Passe på at alle Pif filer er på plass og restarte W95.

Jeg tror jeg ville sendt en bønn til alle programvareguder, hvor nå de måtte være, og bare håpet at ingen feilmeldinger ville bli synlige på skjermen. Hvis han gjorde det så hjalp det han ikke det spor. W95 forlangte å få vite hvor en eller flere filer med endelsen vbx var. Siden han ikke forstod rekkefølgen av en slik melding, takket han for seg og gikk. Han skulle selvfølgelig sjekke hva feilmeldingen betydde. Jobben var billig, bare tre hundrelapper for timen, men jeg skal ikke røpe hvilket firma det var. Etter hvert forlangte W95 å få kontakt med flere filer og nektet å starte når det passet slik. Inntil seks forsøk kunne være nødvendig før det var mulig å åpne noe som helst. En purring på firmaet ga ingen respons.

Hva ville du ha gjort med en slik installasjon? Hvis du har en kjekk og grei løsning vil vi gjerne høre nærmere fra deg. Også når det gjelder andre finurligheter og W95 er av generell interesse i forening-en.

Min løsning. Jeg har støtt på nettopp dette problemet tidligere og var ikke lenge i tvil om hva som var nødvendig, etter å ha sett litt på hvordan filer og pekere var fordelt på disken. Tidligere har jeg også sett samme problemet og blitt spurt om å overføre arbeidende programmer. Først installerte jeg selve programmet fra kopier av originaldiskettene slik at W95 fikk sett selv hva som foregikk og generert de nødvendige filene samt oppdatert Registry filen på

riktig måte. Deretter overførte jeg alle datafiler på kabel fra den gamle PCen. Dato på filen var en grei veileder for hva som skulle flyttes. Deretter ble W95 maskinen slått helt av på riktig måte og startet opp på nytt. Programmet og alle data var på plass.

Når W95 og diverse programmer har fått tid på seg til selv å lage kaos i systemet så er det ikke mye vits i å la for mye ligge igjen på disken. Jeg har sett at til og med Windows katalogen må fjernes, men å formatere om er som oftest ikke nødvendig. Scandisk bør derimot alltid kjøres grundig. W95 ominstalleres og det gjøres også med alle andre programmer. Jeg synes det er greit å ha DOS 6.22 liggende på disken, og da installerer jeg den før W95. Backup er en kjekk sak å ha så jeg la alle nødvendige og noen unødvendige data på en Zip plate på forhånd. Vega er et av de programmene som ikke har en egen komplett eksport av alle data slik at hele systemet gjenopprettes via Vega. Zip drivet ordnet dette problemet helt elegant, så også Vega kom opp som originalt med alle maler intakte.

Nå vil det vel være noen som mener at det er bare å gå inn å editere i Registry filen for å få W95 til å gjøre som man vil. I prinsippet er en slik fremgangsmåte riktig, men den er vanskelig og ikke helt uten overraskelser. Så hvis du føler deg sikker i din sak så er det et minimumskrav at du

lager en sikkerhetskopi på diskett. W95s håndtering av filer som oppfattes som fremmede er ikke nødvendigvis forutsigbar. Det er dessverre min erfaring.

Jeg kan vel ikke la være å tilføye at W95 ikke nødvendigvis er like glad for å få installert alle gamle programmer og vil kunne krangle litt. Som oftest hjelper det å slå helt av og starte opp i sikkerhets modus, slå av igjen og starte som vanlig. Dessverre er dette ingen sikker bruksanvisning men enten så går det bra eller så kan det gå så dårlig at W95 nekter å starte på normal måte etterpå. Det er W95 lotteriet i drift.

Gammel PC?

Jeg får stadig spørsmålet om hva man skal med en gammel PC. Kan den selges? Kan den brukes til noe? Kan den oppdateres? Kan den bygges om? Dette er bare noen av de vanligste spørsmålene, og jeg skal forsøke å gi noen korte svar.

Nesten alle gamle PCer kan selges, det er bare et spørsmål om pris og å finne den rette kjøperen som ser et behov dekket.

En PC kan alltid brukes til det den ble brukt til hvis den fortsatt er i orden, men den kan selvfølgelig brukes til en rekke ting selv om W95 eller NT ikke er tingen for den. En PC skal være svært så skrøpelig hvis den ikke kan kjøre gode DOS applikasjoner. Slik kan den fortsatt

være nyttig.

En oppdatering bør vurderes nøye med hensyn til pris og resultat. Oppdateringen kan være tale om ny prosessor, nytt kontrollerkort eller lignende ikke vesentlige endringer. Ellers snakker vi om en ombygning. Bytte av prosessor med spesielle overgangskort er ofte så dyrt at det ikke er regningsvarende. Likeså bytte av harddisk og kontroller hvis man ikke kan kjøpe spesielt gunstig.

Nesten alle PCer kan bygges om på en eller annen måte. Det finnes begrensninger med hensyn til kassekonstruksjoner eller andre mekaniske løsninger som hindrer bruk av standard materiell. Ellers kan som oftest alt inne i kassen byttes ut, fra hovedkort med prosessor og oppover. Da prisen på kasser ikke er så veldig høy er det et spørsmål om det lønner seg bare for kassens skyld fordi komplette sett ofte er rimeligere. Det er en vurderingssak om man vil bygge det hele sammen selv eller la andre gjøre det og kanskje få tre års garanti.

Hvis du ikke finner noen av de ovenstående alternativene aktuelle så kan du gi stasen bort til noen som har behov for slikt. Kanskje med litt veiledning attpå, og et råd om å tre inn i våre rekker som medlem. Eller du kan vurdere å beholde den selv, men med mindre gjennomgripende endringer. Er du en av de mange som liker å bruke DOS så kan det bli en dedisert DOS maskin. Hva med å hekte

dedisert utstyr som en prombrenner på den? Kanskje en håndskanner?

Kan den bli den første (eller siste) delen av ditt private nettverk? Veldig enkelt hvis den alt har W3.11 installert og hovedmaskinen også har. Du trenger bare nettverkskort og tilkoplinger samt litt fikling. Disken blir tilgjengelig og den kan fungere som en ekstramaskin.

Gjør den til en faksstasjon med et faksmodem og programvare. Det koster ikke all verden i dag og kan være en grei løsning for mange behov for faks. Hvis du bare har en telefonlinje kan du gjøre en engangsinvestering i en boks som skiller mellom faks og andre signaler for deg. De avanserte er riktig bra og kan anbefales, men koster noen kroner mer. Du kan motta faks uten at noen telefon ringer selv om du har bare en linje.

I samme åndedrag vil jeg nevne at det nå finnes modemer som håndterer linja som en virkelig automat og kan ta i mot telefonbeskjeder og gi beskjeder samt sende ut faks. PCen blir et komplett beskjedsenter, men de enkleste er ikke å anbefale, og man må regne med litt arbeid før ting er riktig satt opp.

Noen av oss tar også vare på gamle maskiner som en antikvititet, men det er vel ikke like populært i alle kretser.

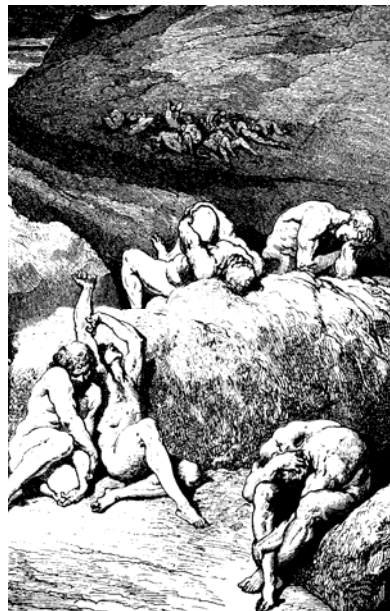
Når alt annet er tenkt gjennom kan du vurdere kannibalisering. Plukk den i biter og selg eller bruk bitene i andre maskiner du har. Men du bør vite hva du starter på før du gjør det. Ikke alt i en gammel maskin er gangbar vare.

Demo på CD

En hel rekke datablader gjør

sitt beste for å innynne seg blant kjøperne ved å gi med spesiallagde CD ROM plater med forlokkende programvare. Dessverre har det en tendens til å være lite verdifulle ting som fremkommer på denne måten etter hvert. Det er jo god plass på en plate og etter hvert er det begrenset hva som er tilgjengelig av programvare som kan brukes til noe fornuftig. Så derfor har det dukket opp rene demonstrasjoner av programmer som bare viser hva et program gjør, eller er ment å gjøre. Andre er mer eller mindre forkrøplete programmer som virker delvis eller tidsbegrenset. Nok en variant er å begrense antall ganger programmet kan starte. Felles for de fleste med noen få unntak er at de ikke er spesielt enkle å fjerne fra disken etter prøvekjøringen. W95 kan være svært lite samarbeidsvillig på dette feltet hvis det ikke følger med et avinstalleringsprogram som fungerer. Samtidig stiger prisene for bladene her på berget, men lite hos utgiveren som bare sjelden er norsk. Spørsmål hos Narvesen om årsaken gir neppe noe greit og klart svar.

Resultatet er at det har dukket opp en ny æra av programvare som skal kunne rydde i all den håpløse mengden med unyttige programmer og datafiler. Som du kanskje har gjettet så fungerer det ikke alltid etter oppskriften. Et kommersielt program jeg prøvde brukte uendelig lang tid på å registrere alt som fantes på diskene mine, for å dø med et stønn om at databasen ikke klarte å romme så mye data. Imponerende. Jeg vil ikke påstå at alt som finnes har samme potensiale, men ikke regn med at alt kan

IO-redaksjonen etter at det ble oppdaget at Microsoft Publisher ikke lenger ville vedkjenne seg Word-Perfect-filer. Les neste nummer av IO og få den fulle historien!

fjernes etter en installasjon. Noen jeg har hørt om bruker tidsbegrensede programmer ved at de har et lite program som setter datoen tilbake til startdatoen ved hver oppstart. Det er verre med de som teller oppstarter, men jeg er sikker på at det finnes veier rundt dette også. Så hvorfor bryr de seg? Det er vel et spørsmål om penger. Produsenten av forkrøplede programmer får vel noe av utgiveren og håper at den som prøver det ikke blir så forbannet at han aldri vil se programmet mer.

På den annen side vil jeg ikke si at jeg ikke har hatt glede av slike CDer som nevnt, men det har sjelden vært de programmene som har skullet selge den og bladet. Litt moro er det jo å gå på jakt gjennom filene for å se hva man kan finne av nyttige ting. Og nyttige ting gjemmer seg ofte på enkelte utgaver. Let selv!

C

Blad i postabonnement

Returadresse: Dataamatørforeningen,
Trondheimsveien 139E, 0570 Oslo

Ettersendes ikke ved adresseendring, men sendes tilbake
til avsender med melding om den nye adressen.

Ny adresse:

Postnr.: _____ Poststed: _____

DAFs

Juleavslutning!

Vi avslutter høstens møteprogram med et
restaurantbesøk!

Denne gangen har vi valgt å møtes på
Den Røde Mølle som ligger i Brugata 9 i
Oslo.

Tidspunktet er vanlig DAF-tid: kl. 18.30,
onsdag den 18. desember.

